

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
SREDA
20. JAN.
1988

Letnik XLIII.
Štev. 3 (2363)

Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt

Poštni urad 9020
Celovec
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt

Cena: 7 šil.
300 din

P. b. b.



Eksperti imajo spet besedo: 22. januarja novi „vrh“!

Predstavniki koroških Slovencev je pri razgovorih s predstavniki koalicijskih strank SPÖ in ÖVP pretekli petek popoldne v parlamentu na Dunaju uspelo prenesti šolsko vprašanje spet na strokovno-pedagoško plat! Že prihodnji petek, 22. januarja 1978 se bo pri ministrstvu za pouk in umetnost sestala posebna skupina izvedencev, v katerem bodo sodelovali isti zastopniki koroških Slovencev in celovške univerze, ki so sode-

lovali že v zvezni strokovni komisiji. Na podlagi vnesnega poročila naj bi našla skupno rešitev odprtih spornih vprašanj. Dejstvo, da je jasno odklonilno stališče zastopnikov koroških Slovencev ter širokega solidarnostnega gibanja po vsej Avstriji in v številnih državah Evrope proti vsakršni ločitvi otrok po jezikovnih kriterijih prisililo koalicijske stranke na zvezni ravni na ponovne razgovore na ravni strokovnjakov, lahko

Slovenci štejemo za uspeh.

Predsednik ZSO dipl. inž. Feliks Wieser je po razgovorih s šefom socialističnega kluba v parlamentu dr. Fischerjem in mag. Schäfferjem, ki je v ÖVP frakciji v parlamentu pristojen za šolska vprašanja izjavil, da so pogovori potekali v konstruktivni in dobri klimi. Osnova razgovora pa je bilo vmesno poročilo zvezne strokovne komisije in ne takojimenovani „pedagoški (dalje na 5. strani)

Podjunčani so za ohranitev Obirja!

Tovarna celuloze Obir je javnosti predstavila študijo o mnenju prebivalstva velikovškega okraja. Ljudje ne razumejo, da namerava deželna vlada dati Magdalenu še dodatne subvencije, Obirju pa jih zavrniti. Ljudje so za ohranitev delovnih mest na Rebrci. Le SPÖ se je obregnila ob ugotovitvi študije, da bi leta morala za zaprtje Obirja politično odgovarjati. Več o študiji in reakcijah nanjo berite v naši prilogi Gospodarstvo!

Nad 80 odstotkov Slovencev odklanja ločitveni model!

Velika večina pripadnikov slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem – nad 80 odstotkov! – se zavzema za ohranitev dosedanje oblike pouka na dvojezičnih šolah južne Koroške in odklanja oz. je za odpravo tristranskega sporazuma z dne 18. novembra 1987, ki predvideva ločevanje otrok na podlagi takojimenovanega „koroškega pedagoškega modela“. Sporazum treh strank in kritika, ki jo je sprožil, sta privedla tudi do tega, da odobravanje ločitvenega modela med nemško govorečo skupino prebivalstva na južnem Koro-

škem vidno upada in iz dneva v dan raste zavračanje! Celo pri odkritih nasprotnikih dosedanjega dvojezičnega pouka, tako med samo nemškogovorečimi kot slovensko govorečimi starši ljudskošolskih otrok ni več večine, ki bi dosednji pouk odklanjala!

To je rezultat študije dunajskega IT-instituta za raziskovanje javnega mnenja o „odnosu prebivalcev južne Koroške do dvojezičnega pouka“, ki je bila predstavljena javnosti pretekli petek na tiskovni konferenci na Dunaju.

Če se oba šolska modela – dosednji skupni pouk in nameravana delitev razredov po jezikovnih kriterijih – neposredno primerjata, se več vprašanih strinja z „ločitvenim modelom“: 48 odstotkov v primerjavi z 39 odstotki, ki so za dosednjo obliko pouka. Popolnoma pa zagovarja tristranski sporazum samo tretjina, tretjina pa ga popolnoma odklanja. Preostala tretjina zavzema nevtralni položaj.

Zanimiv je tudi naslednji podatek iz študije. Tudi če bi število, pri katerem se razred deli, dvig-

nili od sedem na deset učencev, bi tako „rešitev“ v približno enaki meri odklonilo tako večina nasprotnikov kot zagovornikov modela deljenih razredov – čeprav iz različnih motivov.

Raziskava, ki je v avstrijski javnosti in v medijih naletela na velik odmev, je bila izvedena med 13. novembrom in 8. decembrom 1987 v treh valovih (pred tristranskim sporazumom, takoj po njem in približno dva do tri tedne po sporazumu). Rezultat raziskave izvira iz preko 700 intervjujev iz 33 dvojezičnih občin, ki v glavnem sestavljajo

območje veljavnosti koroškega manjšinskega šolskega zakona iz leta 1959. Rezultati študije so uravnoteženi na podlagi rezultatov popisa prebivalstva iz leta 1981 o jezikovni pripadnosti avstrijskih državljanov na južnem Koroškem in se jih tako lahko smatra za reprezentativne. Zanesljivost rezultatov študije je po besedah dr. Traara v okviru znanstvene tolerančne meje.

Raziskavo je naročila Zveza slovenskih organizacij na Koroškem. Narodni svet je medtem objavil, da ni sonaročnik te pomembne študije ... I. L. I. S.

PREBERITE

- na strani
- 2 Grilo tudi za ločevanje po jezikovnih kriterijih...
- 3 Mednarodni obzornik
- 4 Informacijski večeri o dvojezičnem šolstvu
- 5 Diese Woche im Slovenski vestnik
- 6 Tedenski radijski in televizijski spored
- 9 Nova publikacija: Pri Slovencih v Avstriji in Italiji
- 10 Protest proti Grilcu
- 11 Tribuna bralcev
- 12 Odbojka: ŠK Dob v drugem kolu pokala



Rezultat študije je novinarjem predstavil avtor in vodja projekta dr. Kurt Traar ob navzočnosti priznanih strokovnjakov: univ. doc. dr. Jesefa Gunza in univ. ass. dr. Raimunda Hörburgerja (oba z inštituta za sociologijo na univerzi v Linzu) univ. doc. dr. Rainerja Münza (inštitut za demografijo na avstrijski akademiji znanosti na Dunaju) univ. doc. dr. Karla Stuhlpfarrerja (inštitut za sodobno zgodovino na dunajski univerzi), dr. Teodorja Domeja (Slovenski znanstveni inštitut v Celovcu) ter dipl. inž. Ernsta Gehmacherja, vodje raziskovalnega inštituta IFES na Dunaju.



Vabilo

Tudi letos se bo Zveza koroških partizanov poklonila padlim ob grobu heroja Matije Verdника-Tomaža v Svečah. Tradicionalna letna proslava bo dne 7. februarja 1988 ob 11. uri.

Vse rojake, demokrate in antifašiste vabimo, da se te svečanosti udeležite. Pripeljite s seboj tudi svoje sorodnike in znance.

Na proslavi bodo sodelovali recitatorji ter Koroški partizanski pevski zbor. Slavnostni govor bo imel predstavnik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem.

Na svidenje na proslavi!

KOMENTAR

dr. FRANCIJA ZWITTRA

STREL V HRBET...

Neštete solidarnostne izjave koroškim Slovincem, nešteta protestna pisma koroški deželni in zvezni vladi proti ločitvenemu modelu koroške pedagoške komisije, mogoča demonstracija 19. decembra na Dunaju, poglobljeno zanimanje in senzibilizacija avstrijske javnosti za ravnanje s slovensko manjšino na Koroškem: to je bil sad napornega informativnega delovanja slovenskih posameznikov, društev in organizacij po vsej Avstriji v zadnjih tednih in mesecih.

Za razvoj vseavstrijske solidarnosti pa je bila odločilna strnjnost in enotnost koroških Slovencev v tem vprašanju, ki jo je bilo mogoče strniti v enem samem stavku: preprečiti apartheid.

Živčnost okrevajočega deželnega glavarja je bila zato povsem razumljiva; njegovo reklamno pismo na račun koroških davkoplačevalcev pa bi bilo ostalo brezpredmetno, če ne bi bil prav predsednik Narodnega sveta ob tem čutil potrebo, da se izkaže kot „razumen Korošec“: je sam izgubil živce, se je podredil navodilu dunajskega parlamentarca, z ozirom na koroške deželnozborske volitve, to je ob tem drugorazrednega pomena. Zavešnega kvizlinštva mu nihče ne bo očital.

Kljub temu: Grilčeva izjava je pelin za Slovence in za (komaj) novorojeno solidarnostno gibanje; je pa hkrati nektar za vse, ki že skozi desetletja izvajajo svojo politiko „divide et impera“, katere cilj je Slovence deliti v „razumne“ in „ekstremistične“, v „domovini zveste“ in „iridentiste“ itd. itd.

Za naše avstrijske prijatelje je taka izjava težko razumljiva: zanesli so se na našo enotost, zastopali, kar smo zastopali sami.

Vse to naj bi bilo naenkrat drugorazrednega pomena? Ločitveno število problem barantanja? Asistenčni učiteljski problem subjektivnega dobrohotnega opredelovanja?

Plačana objava pisma koroške vlade v avstrijskih časopisih, je učinkovala šele, ko se ji je pridružil strel v hrbet.

Črno na belem: dr. Grilc za ločevanje tudi po jezikovnih kriterijih!

Predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Matevž Grilc je svoje trditve, da so avstrijski mediji njegove izjave glede ločevanja otrok pri številu 10 napačno interpretirali oz. da interpretacije v celoti ne odgovarjajo njegovim izjavam, sam ovrge!

V svojem prispevku v „Našem tedniku“ z dne 12. januarja je namreč jasno napisal, da si lahko predstavlja ločevanje otrok tudi po jezikovnih kriterijih. Grilc je v svoji živčni, agresivni, nekontrolirani in v nekaterih delih nevalificirani izjavi dobesedno napisal:

„Kaj sem povedal? K vprašanju ločitvenega števila, ki danes najbolj razburja duhove vsaj v javnosti, sem izrazil mnenje, da naj ne pride do ločevanja po jezikovnih kriterijih, da pa bi si lahko predstavljal, da se v gotovih situacijah upošteva tudi ta kriterij.“

S to izjavo je Grilc jasno

odstopil od vseh sklepov obeh osrednjih organizacij. S tem, da je na seji koordinacijskega odbora obeh osrednjih organizacij poudaril, da je bil njegov intervju v radiu in na televiziji napačno interpretiran, pa je zavajal tudi slovensko javnost in avstrijsko solidarnostno gibanje.

Zavajanje javnosti s strani predsednika dr. Grilca se je nadaljevalo tudi v skupni tiskovni izjavi NSKS in ZSO, v kateri je 8. januarja zapisano, da „NSKS in ZSO odločno zavračata vsako špekulacijo, da so med njima različna gledanja v zvezi s še odprtimi vprašanji vmesnega poročila“. ZSO se je namreč

odločno izrekla proti ločevanju otrok po jezikovnih kriterijih.

V svojem „odgovoru“ v „nt“ pa se predsednik NSKS tudi poslužuje prakse, ki je več kot problematična. Grilc namreč v zvezi s številom otrok v razredu citira samo prvi del vmesnega poročila strokovne komisije, drugi, važnejši del, v katerem je zapisano jasno stališče zastopnikov koroških Slovencev (in tudi rektorja celovške univerze!) pa javnosti zataja. Argumentacija s polresnicami še nikoli ni privedla do cilja in je poleg tega neodgovorna. Je pa za situacijo, v kateri se trenutno nahaja NSKS – tako na personalni kot tudi na politični ravni – značilna.

Glede v zadnjih letih ustanovljenih ločenih razredov

(dalje na 4. strani)



Izjava preds. ZSO F. Wieserja

K članku predsednika NSKS dr. Grilca v „Našem tedniku“, dne 12. 1. 1988, v katerem trdi, da je predsednik ZSO dipl. inž. Feliks Wieser 19. decembra 1987 v intervjuju za avstrijsko televizijo izjavil, da koroški Slovenci jemljejo sedanjo ureditev, to se pravi delitveno število 10, na znanje, je predsednik ZSO dal „Slovenskemu vestniku“ naslednjo izjavo:

„Moja izjava se je nanašala na to, da sem se v tem intervjuju za avstrijsko televizijo zavzel za skupno rešitev brez ločevanja in z dvojezičnim asistenčnim ali dodatnim učiteljem. Vkolikor do skupne rešitve ne pride, pa sem rekel, da naj potem ostane sedanja rešitev, ki vsebuje že določeno delitev in jo je koroška stvarnost itak že akceptirala. To, kar sem rekel, nima novene veze s pedagoškim modelom. Nasprotno. Če bi ta rešitev ostala in bi se stvari nič ne spremenile, potem bi bil sklep treh strank oz. pedagoški model brezpredmeten. Izjavil sem to in nič drugega!“

Po tem jasnem pojasnilu pričakujemo, da bo polemičnih podtikavanj s strani predsednika NSKS in „nt“ končno konec!

2.7 Senkung der Klassenschülerzahlen 4)

Neben den bereits angeführten Maßnahmen wird eine spürbare Senkung der Klassenschülerhöchstzahlen vorgeschlagen. Die Anwendung der derzeitigen gesetzlichen Bestimmungen bezüglich der Eröffnung von Klassen soll unverändert erhalten bleiben.

Predsednik NSKS dr. Grilc je v svojem „odgovoru“, objavljen v „Našem tedniku“ dne 12. januarja 1988, „seriral“ javnosti, samo polresnico (faksimile zgoraj). Izpustil je namreč opombo iz istega poročila zvezne strokovne komisije, v katerem je črno na belem zapisano, da zmanjšanje števila učencev v razredih ne sme prevesti do delitve učencev po jezikovnih skupinah (glej faksimile spodaj)!

Zu Seite 9/ Fußnote 4:

Die Vertreter der Kärntner Landesregierung bzw. der im Landtag vertretenen Parteien schlagen eine Klassenschülerhöchstzahl von 20 vor. Die Vertreter der Slowenischen Volksgruppe stellen fest, daß eine niedrigere Klassenschülerhöchstzahl nicht das Ziel verfolgen darf, eine Teilung nach Sprachgruppen anzustreben.



Kajžnikov Hanža

Zdej pa viem, zakaj Smolle prav, da je manjšinski zastopnik. Ja riesn manjšino zastopa: Grilca pa sabe!

Dunaj: Nove akcije za skupno dvojezično šolo

Demonstracija proti trostrankarskemu sporazumu in pedagoškemu modelu 19. decembra na Dunaju je bila velik uspeh za slovensko narodno skupnost in demokratični tabor v Avstriji.

Poleg demonstracije pa je na Dunaju bilo v zadnjih tednih še vrsta drugih dejavnosti v zvezi s koroškim manjšinskošolskim problemom. Tako so avstrijske prijateljske organizacije in slovenski študentje skupno organizirali dve dobro obiskovani diskusijski prireditvi na univerzi, kjer so predstavniki prizadete manjšine kakor tudi strokovni izvedenci (prof. dr.

Gstettner, prof. dr. Moritsch, doc. dr. Fischer idr.) lahko informirali o grozečem uničenju skupne dvojezične šole ter o protimanjšinski strategiji deželnozborskih strank na Koroškem.

Slovensko in nemškogovoreča mladina je dvakrat zapovrstilo s spektakularno akcijo opozorila na nekulturno početje koroških nemškonalnih sil prav na mestu avstrijske visoke kulture – ob dveh večernih predstavah v dunajskem Burgteatru je deževalo na tisoče letakov, ki so publiko informirali o navalu na dvojezično šolstvo.

Vzporedno z organizacij-

skim pripravam na demonstracijo (na Dunaju je bilo v priprave vključenih nad 20 organizacij in združenj) so angažirani učitelji na dunajskih šolah izrazili svoje ogorčenje nad politiko strank s podpisno akcijo. Nad 300 učiteljev in učiteljic, med njimi tudi mnogo strankarsko organiziranih, je podpisalo to protestno izjavo.

S tem seveda dejavnost dunajskega solidarnostnega gibanja še zdaleč ni zaključena. Tudi letos se bodo – zlasti v povezavi s spominsko obletnico – akcije za skupno dvojezično šolo in za enakopravnost avstrijskih manjšin nadaljevale.

Die Verfassungswidrigkeit hat ihren Sitz in den in Prüfung gezogenen Stellen der Absätze 1 und 2 des § 13 Volksgruppenengesetz.

5.6. Die in Prüfung gezogenen Stellen des § 13 des Volksgruppenengesetzes waren daher als verfassungswidrig aufzuheben.

Ustavno sodišče ugotavlja, da so deli Zakona o narodnih skupinah protiustavni.

Ustavno sodišče: Zakon o narodnih skupinah protiustaven!

Razsodba Ustavnega sodišča glede neposredne uporabnosti 3. odstavka 7. člena Avstrijske državne pogodbe velja tudi za Koroško. Kakor smo že poročali v predzadnji številki, je Ustavno sodišče s svojo razsodbo 4. 12. 1987 razveljavilo nekatera določila Zakona o narodnih skupinah, ki se nanašajo na pravico do uporabe hrvaškega uradnega jezika dodatno k nemškemu v upravnih in sodnih okrajih Gradišćanske s hrvaškim ali mešanim prebivalstvom. Ustavno sodišče je spoznalo, da nekatera določila tega zakona zožujejo osnovne pravice pripadnikov manjšine oz. vseh prebivalcev dvojezičnega ozemlja, namreč pravico do uporabe enega ali drugega jezika.

Jasno je, da velja ta razsodba tudi za slovensko narodno skupnost v narodno mešanih okrajih Koroške in Štajerske. Kar je namreč pro-

tiustavno na Gradišćanskem, ne more biti ustavno pravilno na Koroškem. Zato tudi ne drži interpretacija izjave podpredsednika Ustavnega sodišča, ki je predsedoval tozadevni javni obravnavi, kakršno je objavila Neue Volkszeitung. Sicer drži – tako so nam povedali pravni zastopniki gradišćanskih Hrvatov, ki so pred Ustavnim sodiščem terjali pravico do uporabe hrvaščine –, da razsodba de jure še ne velja tudi za koroške Slovence, temveč samo za gradišćanske Hrvate, de facto pa je tako, da je prav ta razsodba lahko za nas smernica za bodočnost, ko bomo tudi mi morali bolj paziti, kje so kršene naše ustavne pravice. Dr. Valentin Kakl, katerega je dr. Arndorfer poleg dr. Janka Wiegeleja in dr. Heinricha Vane zaprosil za pravno zastopstvo pred Ustavnim sodiščem, nam je naprimer povedal, da „pomeni razsodba sodišča vsekakor moralno in pravno zmago, ki

je v prid vsem manjšinam v Avstriji. Razsodba pa je hkrati pokazala, da je Zakon o narodnih skupinah mogoče zrušiti. Za nas Slovence pa je vsekakor tudi spodbuda, da v konkretnih primerih terjamo našo pravico pred ustavnim sodiščem!“

Zato je jasno: razsodba velja tudi za slovensko narodno skupnost, ker pa so se tožbe doslej nanašale le na Gradišćansko, velja v tem času le za Gradišćansko. Konkretizacija veljavnosti razsodbe za Koroško je odvisna torej od nas samih. Oblast je sama po sebi ne bo poznala. Posebno koroška oblast ne. Kjerkoli bomo čutili, da smo prikrajšani za pravice, bomo morali tožiti. Toda že ob prvi tožbi npr. iz občine Škocijan, ki v odredbi zvezne vlade ni upoštevana, bo moralo ustavno sodišče razsoditi, da je odredba zvezne vlade neveljavna, saj izhaja iz prostiustavnega določila Zakona o narodnih skupinah.



Pred Ustavnim sodiščem so bili uspešni: Kakl, Wiegele, Vana, angažiral pa jih je dr. Arndorfer (z leve).

Slike: Wieser (1), Mohar (2), Hrv. novine (1).

KOMENTAR



ANDREJ MOHAR

LASTNE JUHE

Zakon o narodnih skupinah je vsaj v nekaterih delih protiustaven, 7. člen jamči manjšinam vse pravice, tudi tisto do uporabe lastnega jezika pred uradi. Uspeh, katerega se lahko upravičeno veselimo, saj smo to tudi vedno poudarjali in

zahtevali. Zaskrbljujoče pa je, da se celo ob tako pomembni razsodbi med Slovenci najdejo ljudje, ki skušajo iz tega skuhati lastno juho. Tako na primer Karel Smolle, ki je na celovško tiskovno konferenco povabil pravnik dr. Vano in se ob njem skušal šopiriti kot „pravnik koroških Slovencev“. Očitno mu ni šlo za našo skupno stvar, ne, Smolle je hotel le sam blesteti.

Tiskovna konferenca vseh treh pravnikov bi bila vsekakor učinkovitejša, saj sta v tem sodnem postopku imela poleg Vane zasluge še koroška Slovenca Kakl in Wiegele, sam Smolle pa nikakršnih. Torej je imel le interes izpostaviti se pred

javnostjo, neglede na to, ali je s tem zamegljeval uspeh ali ne.

Tega ni mogoče drugače oceniti, saj je Smolle prav to tiskovno konferenco zlorabil za propagiranje druge „svoje juhe“, namreč lastne želje po vstopu v sosvet. Pri tem se je še dodatno posluževal neresnične trditve, da sta obe osrednji organizaciji v pismu kanclerju Vranitzkemu izrazili pripravljenost za vstop. Toda tako se oddaljuje od dejanskih potreb: skupno nastopati, skupno se dogovoriti za naše nadaljnje ravnanje. Prav v tem smislu si prizadevamo za skupno, enotno politiko, lastne juhe nekaterih posameznikov pa nam ne dišijo!



OBZORNİK

Dve tretjini proračuna 88 za vojsko!

BEOGRAD. Delegati zveznega zbora skupščine Jugoslavije so pretekli teden sprejeli proračun federacije, ki znaša 5.659,9 milijard dinarjev – to je za skoraj 100 milijard dinarjev manj, kot je bil prvoten predlog. Od omenjene vsote je 65,9 odstotkov sredstev namenjenih Jugoslovanski ljudski armadi.

Šewardnadse v Bonnu

BONN. Sovjetski zunanji minister Edvard Šewardnadse je v nedeljo prispel na tridnevni uradni obisk v Zvezno republiko Nemčijo. V razgovorih z najvišjimi predstavniki ZRN bo ena izmed važnih tem tudi obisk generalnega sekretarja sovjetske komunistične partije Mihaila Gorbačova v Zahodni Nemčiji. Dobro obveščeni krogi računajo s tem obiskom še v prvi polovici letošnjega leta.

Škoraj 74.000 obolelih z aidsom

ŽENEVA. Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) je sporočila, da so do konca leta 1987 na svetu odkrili skoraj 74.000 obolelih z aidsom. Do sedaj so bolezen registrirali kar v 161 državah. Največ okuženih je v Združenih državah Amerike (več kot 48.000), sledijo pa Francija, Uganda in Brazilija. V Avstriji so konec lanskega leta evidentirali blizu 100 oseb. Po napovedih strokovnjakov bo do konca letošnjega leta okuženih okoli 150.000 ljudi, kar pomeni, da se bo število obolelih v enem samem letu podvojilo.



Bruno Kreisky za odstop Waldheima!

LAS PALMAS. Bivši avstrijski kancler dr. Bruno Kreisky (slika zgoraj) se je v razgovoru s časnikarji izrekel za odstop avstrijskega predsednika dr. Kurta Waldheima. Kreisky je dejal, da bi priporočal predsedniku odstopiti tudi tedaj, če komisija ne bi prišla do zaključka, da je Waldheim osebno sodeloval pri zločin-skih akcijah. Po mnenju Kreiskega je Waldheim preveliko breme za Avstrijo. Državnozborska poslanca Zelenih Pilz in Geyer pa sta na tiskovni konferenci na Dunaju zahtevala, da je treba Waldheimu preprečiti govor ob priliki spominske prireditve pred avstrijskim parlamentom in zveznim svetom.

Izboljšanje odnosov med ZRN in Poljsko

VARŠAVA. Obisk zunanjega ministra Genscherja na Poljskem je privedel do izboljšanja odnosov med Zvezno republiko Nemčijo in Poljsko. Genscher se je srečal tudi z voditeljem „Solidarności“ Lechom Walesom.



Izraelsko nasilje se stopnuje

JERUZALEM. Nemiri na zasedenih ozemljih v Gazi in na zapadnem bregu Jordana se nadaljujejo. Tudi v zadnjih dneh je bilo več deset Palestincev žrtev brutalnega nasilja izraelske vojske. Medtem, ko se protesti iz vsega sveta stopnjujejo, je izraelska vlada napovedovala še trše ukrepe proti zatiranim Palestincem.

Črno na belem: dr. Grilc za...

(nadaljevanje s 2. strani)

kot na primer v Borovljah, v Šentjakobu v Rožu, na Bistriči v Rožu, v Železni Kapli, Škocijanu itd. je Grilc v svojem članku napisal, da „nihče do danes proti tej ureditvi ni protestiral“.

Tudi ta ugotovitev ne drži! Slovenske organizacije so protestirale proti tej ureditvi in to celo v več pismih. To zaradi dejstva, ker je trenutna delitev pri številu deset v nekaterih dvojezičnih šolah na južnem Koroškem protizakonita, kar je univ. asistent dr. Mirko Wakounig v intervjuju za „Slovenski vestnik“ ponovno potrdil.

„Številka deset ne pomeni v bistvu nič drugega, kakor da se na nižjeorganiziranih šolah, omogoči odpreti lastne razrede že pri desetih otrokih. Če deset otrok ni, potem se mora letnik priključiti k drugemu razredu. Ne gre pa, da bi se celoten razred s 24 ali 25 otroki delil po katerikoli kriterijih. To pomeni, da bi na primer zahteva po ločevanju po spolu ali po veroizpovedi nasprotovala ciljem avstrijske šole. Njen cilj je namreč integracija in koedukacija!“ je poudaril dr. Mirko Wakounig.

Solidarnostna izjava iz Slovenije

Združenje borcev NOV Vojnik je poslala Zvezi koroških partizanov v Celovcu naslednjo solidarnostno izjavo:

„Člani Zveze borcev NOV Vojnik, zbrani na redni letni skupščini smo razpravljali o vašem problemu glede šolstva. Odločno podpiramo prizadevanje koroških Slovencev za ohranitev dvojezične šole na Koroškem. Smo proti ločevanju otrok obeh na Koroškem živečih narodov. Napredek in pravičnost naj bosta osnove za razvoj Slovencev na Koroškem.“

Vsem Slovincem na Koroškem pošiljamo lepe pozdrave in želimo, da bi dosegli pravično rešitev svojih z zakonom zajamčenih zahtev.“

S tovariškimi pozdravi!
Sekretar: Sešel Ivan
Predsednik: Bojanovič Jurij

OGLAS

Brošuro „Zakaj si rojen – cilj in smisel tvojega zemeljskega življenja“ lahko brezplačno naročite pod naslovom: Univerzально življenje/Universelles Leben, Postfach 140, 5016 Salzburg.

„Kdor je za model, je proti nam!“

Izjave predsednika NSKS dr. Matevža Grilca, v katerih se je izrekel za kompromis, so povzročile tako med slovensko narodno skupnostjo kakor tudi med nemškogovorečimi pripadniki solidarnostnega gibanja veliko zmedo in negotovost. Te izjave so prišle ob zelo neprimernem trenutku, saj bi morali biti vsi Slovenci enotni v naših zahtevah, kot smo si bili še na protestnem zborovanju in na demonstraciji, namreč, da o ločevanju ni kompromisa! To je nekako povzetek informacijskih večerov Nadstrankarskega komiteja za obrambo dvojezične šole na Koroškem. Večeri so bili v Železni Kapli, Dobrli vasi, Borovljah, Ločah, Škofičah, Bil-

čovsu in Šentjakobu, namenjeni pa so bili informacijam o spremembah na področju dvojezične šole ob uvedbi „pedagoškega modela“, o posledicah „kompromisa“ v današnji situaciji in o nadaljnjem boju proti apartheidu na Koroškem.

Poleg slovenskih zastopnikov so spregovorili tudi nemškogovoreči člani solidarnostnega gibanja. Treba je namreč pripomniti, da še nikdar po 2. svetovni vojni solidarnostno gibanje ni bilo tako široko kot je v tem trenutku. Povod temu je zavest med nemškogovorečimi sodeželanici, da ne gre samo za stvar slovenske narodne skupnosti, temveč za stvar obeh narodov in nenazadnje tudi zavest, da

to ni samo vprašanje šolstva, marveč vprašanje demokracije. Grilčeve izjave pa so nerazumljive, škodljive in ustvarjajo zmedo med ljudi, ker se je v diskusijo vpletel izraz „kompromis“ v zvezi z ločitvijo, kompromisa o ločitvi pa ni.

Prizadeti pa niso samo nemškogovoreči, temveč tudi Slovenci, ki odločno odklanjajo izjave dr. Matevža Grilca. Zato pričakujejo od organizacij jasno stališče proti ločevanju in proti uvajanju enojezičnih učiteljev v smislu zahtev na demonstracijah in na protestnem zborovanju. Tako je na informacijskih večerih marsikateri udeleženec dejal, da ne smemo dopustiti, da bi se širila resignacija.

Od Grilčevega stališča se je sicer treba ograditi, kljub temu pa je treba napeti vse sile, vključiti tudi bazo NSKS, ki večinoma odklanja Grilčeve izjave, ter se osredotočiti na boj proti ločevanju in v smislu zahtevane poti in izvajati pritisk na avstrijsko vlado. Vsem je torej jasno, da bi, kakor hitro bi le malo privolili, izgubili vse.

Prav tako je bilo tudi poudarjeno, da ne smemo lastnim učiteljem porezati korenin. Kdor je za kompromis, izdaja namreč tudi naše učitelje. Solidarnost mora biti v celotni narodni skupnosti, zato si morata biti enotni tudi obe osrednji organizaciji. Naši politiki, tako je bilo rečeno, se morajo zavedati, da ne moremo v noben kompromis. Kajti, če bomo sami privolili v ločevanje, bomo težko kdajkoli še nastopali proti ločevanju.

Udeleženci informacijskih večerov so bili zelo odločni tudi zato, ker so jih referenti natančno informirali o pedagoškem modelu, o tem, kaj ta predvideva in kakšne bi bile posledice. Tako je eden od navzočih menil: „Videli smo, da iz takšne šole nikdar ne more nastati kaj pametnega in da bo vse skupaj polomija na hrbtu naših otrok. Kdor je za ločitev, pa naj bo to pri desetih ali pri enem samem otroku, je proti nam!“

Miha Pasterk



Tudi v Dobrli vasi so z zanimanjem sledili razlagi „pedagoškega modela“ in njegovih posledic. Slika: M. Pasterk



Johana Sadolšek-Zala 65 let

Povsod priljubljena in spoštovana Johana Sadolšek-Zala, po domače Mikejeva mama v Lobniku, je v nedeljo praznovala svojih 65 let. Bila je partizanka, narodna delavka in vzorna gospodinja. Zala – takšno je njeno partizansko ime je za svoje zasluge prejela več odlikovanj, med njimi tudi Častni znak zaslug za osvoboditev Avstrije. Bila je prva predsednica Antifašistične fronte žena na Koroškem in vsa povojna leta odbornica Zveze slovenskih žena, v kateri je tudi danes aktivna. Zali želimo za njen 65. jubilej vse najboljše!

Prvi slovenski strojni krožek

Podjurski kmetje so bili doslej povečini člani velikovškega strojnega krožka, ki pa v bistvu ni deloval, ali pa je bil vsal premalo učinkovit. Zato se je na pobudo slovenskih kmetov oz. Skupnosti južnokoroških kmetov pretekli teden sestalo v Pliberku 80 slovenskih kmetov iz Pliberka, Globasnice in Dobrle vasi. Ti so po dolgi in temeljiti razpravi ustanovili tudi lastni strojni krožek, s katerim bodo nudili kmetom bistveno pomoč pri vedno težjem in dražjem opravljanju poljskih del.

Po predavanju, ki ga je imel strokovnjak Kmetijske zbornice za vprašanja strojnih krožkov, so se slovenski kmetje lotili razprave o lastnih problemih in potrebah. Z ustanovitvijo lastnega krožka pa so si zagotovili tudi to, da si bodo na relativno strnjemem področju lahko učinkovito pomagali. Zdaj ima torej vsak kmet, ki sam nima oz. ne more imeti vseh strojev, možnost, da preko strojnega krožka naroči ta ali oni stroj. Krožek mu ga posreduje od drugega kmeta, ki tak stroj ima, tako da si vsak posameznik lahko prihrani izdatke za

nakup lastnega. Hkrati pa bo pomagano tudi lastniku stroja, saj bo imel njegov stroj večji izkoristek z izposojevalnino pa si bo tudi pridobil sredstva za popravila ali za nakup novega. To je vsekakor pametna in smiselna ureditev, saj si kmetje tako lahko tudi s sosedsko pomočjo pomagajo pri delu, hkrati pa si s tem zagotavljajo tudi nižje stroške oz. višje dohodke. To pa je prav v kmetijstvu dandanes že skoraj neobhodno potrebno, saj so omejitve prodaje mleka, novi davčni predpisi itd. naše kmete, ki so povečini mali kmetje, že itak zelo močno prizadeli.

Novoustanovljeni strojni krožek išče še več članov. Za delovanje krožka pa so pri ustanovnem občnem zboru navzoči kmetje tudi sklenili, da bodo pri posredovanju strojev imeli člani krožka prednost pred nečlani. Prav tako bo tudi izposojnina za ta ali drugi stroj za nečlane višja.

Plačila bodo tekla preko bank, zato je pliberška posojilnica krožku že ponudila svoje usluge. Za predsednika novega strojnega krožka pa so izvolili Franceja Valeška.



Dr. Valentin Inzko 65 let

Dvorni svetnik dr. Valentin Inzko bo v petek, 22. januarja slavil svoj 65. rojstni dan. Jubilantu, ki vse svoje življenje posveča pedagoškemu delu, izražamo ob njegovem življenjskem jubileju naše iskrene čestitke.

Dr. Valentin Inzko ima velike zasluge na področju izobraževanja dvojezičnih učiteljev. Razen tega se udeležuje tudi na narodnem in kulturno-političnem področju. Med drugim je bil predsednik SPD „Kočna“, predsednik NSKS, že več let pa je vodja manjšinskega odelka pri deželnem šolskem svetu. Še posebno se je angažiral za enakopravnost slovenščine v cerkvi.

Eksperti imajo spet besedo: 22. januarja...

(nadaljevanje s 1. strani)

model"! Poudaril je, da se je izkazalo, da obstajajo med zastopniki Slovencev in strankami popolnoma nasprotujoča si stališča na treh področjih: kvalifikacija dodatnega učitelja, delitveno število (pri tem je Wieser poudaril, da Slovenci načelno odklanjamo vsako delitev otrok po jezikovnih kriterijih), ter ustanovitvev in zakonitost komisije, ki naj bi spremljala in nadzorovala celoten kompleks reforme dvojezičnega šolstva na Koroškem.

Wieser je po razgovoru tudi opozoril na dejstvo, da pri tako važnem in za Koroško in koroške Slovence usodnem vprašanju ne sme priti do pogajanj pod časovnim pritiskom. „To bi gotovo negativno vplivalo na rezultat pogajanj in oviralo skupno rešitev problema, za katero so se slovenski predstavniki zavzeli tudi pri teh pogovorih.“

S strani koroških Slovencev so pri pogovorih sodelo-

vali še predsednik SPZ Tomaž Ogris, predsednik NSKS dr. Matevž Grilc, ravnatelj Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu dr. Reginald Vospersnik ter Zeleno-alternativni državni poslanec Karl Smolle. Navzoč pa je bil tudi vodja ustavnega oddelka pri koroški deželni vladi dr. Ralf Unkart, znan kot zagovornik ločitvenega „pedagoškega modela“.

Klubski šef SPÖ v parlamentu dr. Heinz Fischer je pogovore z predstavniki koroških Slovencev ocenil kot „potrebno in koristno izmenjavo mnenj.“ Naznanil je tudi srečanje s predstavniki solidarnostnega gibanja oz. komitejem za obrambo dvojezičnega šolstva na Koroškem. Ob tej priliki je treba omeniti, da predstavnika komiteja Maria Halmer in Prof. Alois Lettner, ki sta bila v delegaciji, pri petkovih pogovorih nista smela sodelovati.

Ivan Lukan/Igor Schellander

Postopki proti aktivistom

Državna policija je zdaj začela postopke proti aktivistom, ki se zoperstavljajo ločitvenemu modelu. Tako so pretekli torek ob 7 uri zjutraj začeli preiskovati stanovanji Lotte Weinberger in Mirka Messnerja pod pretvezo, da iščejo kaseto s posnetki, ki so jih predvajali pri scenski uprizoritvi „Nemškonacionalna inkvizicija“ v Celovcu. Omenjenima grozi s kazenskim procesom zaradi „skrunitve deželne himne“. Tudi proti Greti Hribnik so začeli pravni postopek, saj je morala v isti zadevi ta torek že na prvo zaslišanje. Hočejo aktiviste ustrahovati?

Pismo Slovenskega prosvetnega društva „Zila“ predsedstvu NSKS in IO ZSO

„Proti vsakršnemu popuščanju v šolskem vprašanju“

Spoštovano predsedstvo! „Zadnje izjave predsednika NSKS Matevža Grilca v javnosti so bile tudi v našem društvu povod za živahno diskusijo. Ne glede na pravilnost interpretacije njegovih izjav s strani tiska, je pri marsikomu nastal vtis, da počasi, pa vendar klonimo pritisku KHD-ja in FPÖ. Po našem mnenju je vsakršno popuščanje v šolskem vprašanju klofuta v obraz tistim Avstrijcem, ki so nas zdaj leta podpirali. Našo politično voljo smo izrazili na protestnem zborovanju v Celovcu ter ob dveh demonstracijah na Dunaju. Na tej poti hočemo vztrajati naprej.

Ob tej priložnosti se tudi sprašujemo o smislu dvotirnosti naše organizacijske strukture. Prav ob šolskem vprašanju se je znova izkazalo, do kakšnih nesoglasij, izigravanj in nesporazumov to privede. Sprašujemo se po smislu „dvakratnega prežve-

kovanja“ istih problemov, dvakratnega razglašanja istih novic v naših tednikih, ko pa ravno krajevnim društvom primanjkuje sredstev na vseh koncih in krajih. Prav ta diskusija je pri nas pokazala, da člani društva niso več pripravljeni zagovarjati zmedena stališča obeh osrednjih organizacij, ker ne vedo, kdaj bosta svoje stališče spet spremenili. Mislimo, da je naše nezaupanje tudi utemeljeno.

Mnenja smo tudi, da bo v doslednem času treba pričeti z diskusijo o združitvi obeh osrednjih organizacij, ker nas prav nič ne zanima, ali bo naš „zadnji Mohikanec“ član ZSO-ja ali NSKS-a.

V tem smislu si želimo več odkrite in pokončne politike, Vam in nam pa več uspehov v letu 1988.“

za Slovensko prosvetno društvo „Zila“
Mag. Urban Popotnig
Dr. Ludvik Druml

DIESE WOCHEN IM

SLOVENSKI
VESTNIK

Schulfrage: Schon Freitag eine neue Expertenrunde!

Die Kärntner Schulfrage wird wieder auf Expertenebene diskutiert! Das ist das Ergebnis der Gespräche von Vertretern der Kärntner Slowenen vom vergangenen Freitag mit SPÖ-Klubobmann Dr. Heinz Fischer und dem Schulsprecher der ÖVP, Mag. Gernot Schäffer. Wie der Obmann des Zentralverbandes slowenischer Organisationen, Dipl.-Ing. Feliks Wieser, nach dem Gespräch in Wien mitteilte, werde bereits am kommenden Freitag, dem 22. Jänner neuerlich eine Expertenrunde beim Unterrichtsministerium zusammentreten, um auf Grundlage des Zwischenberichtes der Expertenkommission die noch offenen Punkte zu bera-

ten und nach einer gemeinsamen Lösung suchen. Wieser betonte, daß es im wesentlichen drei Punkte seien, bei denen es divergierende Meinungen zwischen den Parteien und den Kärntner Slowenen gibt: die Qualifikation des Zweitlehrers, die Klassenschülerhöchstzahl bzw. Klasseneröffnungszahl, sowie die Installierung und die Kompetenzen eines Begleitgremiums im Falle einer Novellierung des Minderheitenschulgesetzes. Wieser ließ in dem Gespräch auch keinen Zweifel darüber aufkommen, daß seitens der Slowenen eine Trennung der Schüler nach sprachlichen Kriterien nicht akzeptiert werden würde.

Über 80 Prozent der Slowenen lehnen das Trennungsmodell ab!

Eine vom Wiener Meinungsforschungsinstitut IT in Wien präsentierte Studie über die „Einstellung der Südkärntner Bevölkerung zum zweisprachigen Unterricht“ hatte zum Ergebnis, daß über 80 Prozent der Kärntner Slowenen das von den drei Parteien vereinbarte Trennungsmodell strikt ablehnen. Bei einem direkten Vergleich der beiden Schulmodelle – bisherige gemeinsame zweisprachige Schule bzw. Klassentrennung ergibt sich zwar eine Zustimmung zugunsten des „Klassenteilungsmodells“ (48 Prozent gegenüber 39 Prozent für das bisherige Schulsystem), fragt man allerdings nach einer offenen Gegnerschaft zum bisherigen, zweisprachigen Modell, dann läßt sich weder unter den Deutschsprachigen insgesamt, noch unter den deutschsprechenden Eltern von Volksschulpflichtigen Kindern eine mehrheitliche Ablehnung des derzeitigen Modells nachweisen. Vielmehr ist es so, daß die Zustimmung zum sogenannten „Kärntner Pädagogenmodell“ zusehends schwindet: lediglich ein Drittel der befragten Südkärntner steht voll hinter dem Trennungsmodell, ein Drittel lehnt es voll ab, ein Drittel ist unentschieden.

Eine Erhöhung der Klassenteilungszahl von sieben auf zehn wird sowohl von den Befürwortern, wie auch von den Gegnern des Klassenteilungsmodells – wenn auch aus verschiedenen Motiven – gleichermaßen mehrheitlich abgelehnt (59 Prozent).

Völkermarkter Bevölkerung ist für Erhaltung der Fabrik Obir

Aus einer Studie, die das Wiener IT-Institut auf Grund einer Befragung der Bevölkerung erstellte, geht deutlich hervor, daß die überwiegende Mehrheit der Völkermarkter für die Erhaltung der Zellstofffabrik Obir eintritt. Auch ist kennzeichnend, daß sich die Mehrzahl der Befragten aus betriebswirtschaftlichen Gründen auch für eine Erhaltung des derzeitigen Werkes ausspricht. Dies ist keineswegs ein Hinweis darauf, daß sich die Bevölkerung des Bezirkes Völkermarkt über den Umweltschutz keine Gedanken machen würde, doch ist es ein Beleg dafür, daß die Arbeitsplatzangst sehr groß ist.

Interessant auch, daß die Mehrzahl der Befragten in der Tatsache, daß es sich bei Obir um eine Fabrik, die in slowenischem Besitz ist, handelt, einen Grund für die jüngste Absichtserklärung der Landesregierung, Magdalen weitere Förderungen zu geben und Obir diese vorzuenthalten, erblickt. Aufregung seitens der SPÖ gab es, über ein Detail: die Mehrzahl der Befragten meint, daß die SPÖ die Zeche für die Schließung von Obir zahlen müßte. Doch die SPÖ hat schon in der Landesregierung die Möglichkeit, den Bestand von Obir zu sichern.

Alleingang von Dr. Grilc in der Schulfrage ist unerwünscht

Die Aussagen des Vorsitzenden des Rates der Kärntner Slowenen, Dr. Matevž Grilc, wonach er in der Schulfrage kompromißbereit sei, haben sowohl unter Angehörigen der slowenischen Volksgruppe als auch in der Solidaritätsbewegung für große Verwirrung gesorgt. Weiters kamen die Äußerungen von Dr. Grilc zu einem sehr ungelegenen Zeitpunkt, wo beide Organisationen der Kärntner Slowenen in der Schulfrage einen einheitlichen Standpunkt vertreten sollten. Das waren die wichtigsten Aussagen der Informationsabende, die das Überparteiliche Komitee zur Verteidigung der zweisprachigen Schule in Kärnten, in Eisenkappel/Železna Kapla, Eberndorf/Dobrla vas, Ferlach/Borovlje, Latschach/Loče, Schiefling/Skofiče, Ludmannsdorf/Bilčovs und St. Jakob im Rosental/Sentjakob v R. veranstaltete. Es ist von den Teilnehmern der Informationsabende ganz klar zum Ausdruck gebracht worden, daß in der jetzigen Situation kein Alleingang von irgendwelchen Funktionären gewünscht wird. Der Wunsch der Angehörigen der slowenischen Volksgruppe ist es, daß die Zentralorganisationen alles unternehmen und im Sinne der Protestversammlung sowie der Demonstrationen alles versuchen, um die Trennung zu verhindern, denn es gibt keinen Kompromiß für Trennung.

Diese Entschlossenheit der Slowenen war nach den Informationen zum „Pädagogenmodell“ noch deutlicher erkennbar. Bei den Informationsveranstaltungen wurde aber auch die Solidaritätsbewegung hervorgehoben. Die slowenische Volksgruppe hatte noch nie nach dem 2. Weltkrieg soviel Sympathie unter deutschsprachigen Österreichern.

400 steirische Lehrer gegen das „Pädagogenmodell“!

400 steirische Lehrerinnen und Lehrer richteten an Unterrichtsministerin Dr. Hilde Hawlicek eine Petition gegen eine Änderung des Minderheitenschulgesetzes auf der Basis des sogenannten „Kärntner Pädagogenmodells“ einzutreten, da eine derartige Änderung „ausdrücklich dem Willen der slowenischen Volksgruppe in Kärnten widerspreche.“ „Die Trennung der Schüler nach sprachlichen Kriterien könne nur in einem von Intoleranz geprägten politischen Klima ins Auge gefaßt werden“, heißt es in der an die Unterrichtsministerin gerichtete Petition.

20. – 26. 1.	TV AVSTRIJA 1	TV AVSTRIJA 2	TV LJUBLJANA 1	TV L...
SR	9.05 Alf – zabavna oddaja; 9.30 Francoščina; 10.00 Šolska TV; 10.30 Naša mala farma; 11.15 Čemu graditi? – dokumentacija; 12.15 Nova vrednost – novi stroški – ponovitev; 13.00 Mi; 13.30 Aktualno; 16.30 Tintifaks in Maks; 16.55 Poročila za otroke; 17.05 Nekoč je bil... človek – risanka; 17.30 Moja mala Robbe Laura; 17.55 Otrokom za lahko noč; 18.00 Mi; 18.30 Falcon Crest; 19.15 Kdo nudi več?; 19.30 Čas v sliki; 20.15 James Bond 007: živeti in pustiti živeti; 22.15 Vlada sedmih morij.	16.00 Wurlitzer; 17.00 Komunikacija in družba; 18.00 Eichbergerjevi posebni primeri; 18.30 Avstrija v sliki; 19.00 Čas v sliki; 19.20 Znanje aktualno; 19.30 Čas v sliki; 19.57 Kulturni žurnal; 20.15 Avstrija – dokumentacija; 21.45 Obrazi Evrope; 21.55 Stranski pogledi; 22.00 Čas v sliki; 22.22 Mučenje – dokumentacija o mučenjih v raznih deželah; 23.10 Podobe sovražstva; 0.40 Aktualno.	8.45–14.00 in 17.00–23.20 Teletekst; 9.00 Zimski počitniški spored; 9.05 Spominski koledar; 9.10 Biskvitki; 9.35 Kam, kje, kako med počitnicami; 9.45 Nemogoči ptiči, dokumentarni film; 10.10 Risanka; 10.15 Ex Libris: Koncert v Portorožu; 11.30 Enajsta šola, 3. del; 12.20 Otroci rocka; 12.45 Dečki in vrabčki, japonski film (do 14.00); 17.15 Video strani; 17.30 S. Rozman: Oblaček Pohajaček, 3. del; 18.15 Nadarjeni otroci: Razvojna postaja petnica, poljudno-znanstvena serija; 18.45 Risanka.	17.10 Dnevni braževalna orke, kviz; 19.00 Dnevnik; 20.00 večer: Viva la... 21.35 Umetni...
ČE	9.05 Eichbergerjevi posebni primeri; 9.30 Dežela in ljudje; 10.00 Šolska TV; 10.30 Divji dvajsetletniki – film; 12.15 Klub seniorjev; 13.00 Mi; 13.30 Aktualno; 16.30 Am, dam, des; 16.55 Poročila za otroke; 17.05 Babica, prosim pridi – risanka; 17.10 Robinson Crusoe; 17.55 Otrokom za lahko noč; 18.00 Mi; 18.30 Falcon Crest; 19.15 Kdo nudi več?; 19.30 Čas v sliki 1; 19.57 Šport; 20.15 Teleas – zabavna oddaja; 21.45 Studio lola; 21.55 1-2-X (nogomet in toto); 22.22 Zmagovalec – film; 0.20 Aktualno.	16.00 Wurlitzer; 17.15 Kelti; 18.00 Šport; 18.30 Avstrija v sliki; 19.00 Čas v sliki; 19.20 Znanje aktualno; 19.30 Čas v sliki; 19.57 Kulturni žurnal; 20.15 Dynasty – Denverjev klan; 21.55 Stranski pogledi; 22.22 Spomini; 23.25 Petrocelli; 0.15 Aktualno.	8.45–14.15 in 17.00–0.35 Teletext; 9.00 Zimski počitniški spored; 9.05 Spominski koledar; 9.10 Biskvitki; 9.35 Kam, kje, kako med počitnicami; 9.45 Čudoviti ptič je pelikan, dokumentarni film; 10.15 Ex Libris: O Arnoldu Tovorniku; 11.20 Enajsta šola, 4. del; 12.25 Otroci rocka; 12.50 Krik divjine, kanadski film; 17.15 Videostrani; 17.30 Pisma iz TV klobuka in kronika z mednarodnega lutkovnega festivala; 18.15 Naša pesem, 13. oddaja; 18.45 Risanka; 18.55 Videostrani; 19.00 Vreme.	17.10 Dnevni žinski magazin; 18.00 Izobraževalni ansambel Lot; 21.30 Gotovac: Ero...
PE	9.30 Ruščina; 10.00 Šolska TV; 10.30 Zmagovalec – film; 12.25 Notranjepolitični report; 13.15 Mi; 13.45 Aktualno; 16.30 Am, dam, des; 16.55 Poročila za otroke; 17.05 Calimero; 17.30 Fantje z ulice Baker; 17.55 Otrokom za lahko noč; 18.00 Mi; 18.30 Falcon Crest; 19.15 Kdo nudi več?; 19.30 Čas v sliki; 19.57 Šport; 20.15 Stari – kriminalka; 21.20 „Napake v sistemu“ kabaret; 22.05 Šport; 23.05 Stop marking sense – glasbeni film; 0.50 Poročila.	16.00 Wurlitzer; 16.45 Reši me, kdor more – zabavna oddaja; 17.30 Divjim živalim na sledi; 18.00 2X7 – sedem dni sporeda na obeh kanalih; 18.30 Avstrija v sliki; 19.00 Čas v sliki; 19.20 Znanje aktualno; 19.30 Čas v sliki; 19.57 Kulturni žurnal; 20.15 Svet in mi – pogovor; 21.50 Strankarski pogledi; 22.00 Čas v sliki; 22.22 Sacramento – vestern; 23.55 Aktualno; 0.00 Zarota kapitana Clegga – srhljivka.	8.45–14.05 in 17.05–0.35 Teletext; 9.00 Zimski počitniški spored; 9.05 Spominski koledar; 9.10 Biskvitki; 9.35 Kam, kje, kako med počitnicami; 9.45 Kotik metuljev, dokumentarni film; 10.15 Ex Libris: Rezbarstvo; 11.20 Studio je vaš; 12.30 Lasie-nov začetek, ameriški film (do 14.05); 17.20 Video strani; 17.35 Kljukčeve dogodivščine, 21. del; 17.50 Super stara mama, 12. del angleške otroške serije; 18.15 Rudžer Bošković-Dubrovčan in svetovljan, 2. oddaja; 18.45 Risanka; 19.00 Vreme.	17.10 Dnevni izobraževalni ansambel Lot; 21.30 Gotovac: Ero...
SO	9.05 Angleščina; 9.35 Francoščina; 10.05 Ruščina; 10.35 Polikuška – film; 12.00 Spomini – pogovor z dr. Kirchschlägerjem; 13.00 Mi; 13.30 Aktualno; 14.35 Brez „krimija“ Mimi ne gre spat – film; 15.55 David in Goliat; 16.00 Wurlitzer za otroke; 16.55 Poročila za otroke; 17.05 Kdo brkja z nami? 17.30 Pika nogavička; 18.00 Mi; 18.25 Vprašanja kristjana; 18.30 Šport; 19.00 Veselo v soboto; 19.30 Čas v sliki 1; 19.57 Šport; 20.15 Stavim, da... 22.05 Ko se v Manhattanu stori noč – film; 23.40 Aktualno.	8.30 Šport – boks, smučanje do 13.30; 14.30 2 X 7 (ponovitev); 15.00 Viški olimpijskih iger; 16.00 Visoki zbor – oddaja o parlamentu; 17.00 Draga družina; 18.00 Trailer – nasveti za ljubitelje filmov; 18.30 Avstrija v sliki; 19.00 Čas v sliki; 19.20 Znanje aktualno; 19.30 Čas v sliki; 19.57 Kulturni žurnal; 20.15 Boj tigrov – TV-film; 21.55 Yes minister; 22.20 Šport; 23.00 Video live; 0.00 The Munsters; 0.25 Aktualno.	8.00 Videostrani; 8.25 Radovedni taček: Vozel; 8.40 Pamet je boljša kot žamet; 8.45 Oblaček Pohajaček, 3. del; 9.00 Kljukčeve dogodivščine, 21. del; 9.15 Soba 405, 3. del otroške serije TV Beograd; 9.45 C. Collodi: Ostržek, 3. del; 10.20 Bad Gastein: Svetovni pokal v alpskem smučanju – smuk (ž), prenos; 11.10 Periskop; 12.15 Wengen: svetovni pokal v alpskem smučanju – smuk (m), prenos; 13.15 Video strani (do 13.30); 16.45 Video strani; 17.00 Morski vrati, španski film.	14.35 Kako bi mladinski film nadaljeval; 22.20 Športni...
NE	9.05 Bogati in mogočni – supermečerji; 9.50 Dežela gora; 10.35 Tedenski pregled; 11.00 Ura tiska; 12.30 Credo V – vera in izpoved kristjanov; 13.00 Orientacija; 13.30 Mi; 14.00 Paradiž živali; 14.25 Deček na delfinu – film; 16.15 Poročila za otroke; 16.25 Risanka; 16.50 Ena, dva ali tri; 17.35 Helmi – prometni klub za otroke; 17.40 Deset velikih – popevke; 18.25 Poglej in zadeni; 18.30 Mladinski magazin; 19.20 Kristjan v času; 19.30 Čas v sliki 1; 19.48 Šport; 20.15 V dvomih za obtoženca – igra.	9.05 Burleske; 9.20 Šport – smučanje – ženske, moški; Športno popoldne; 17.15 Klub seniorjev; 18.00 Mi-specialno; 18.25 Poglej in zadeni; 18.30 Avstrija v sliki; 18.55 Žrebanje lola; 19.00 Čas v sliki; 19.48 Primer za ljudskega tožilca; 20.15 Kraj zločina – kriminalka; 21.45 Golo čelo – film; 23.15 Sedem dni športa; 23.55 Aktualno; 0.20 Čikago 1930.	7.45 Videostrani; 8.00 Živ žav; 8.55 Super stara mama, ponovitev 12. dela angleške serije; 9.25 Bad Gastein: Svetovni pokal v alpskem smučanju-slalom (ž), prenos 1. teka; 10.2 M. Laurence: Vrnitev v paradiž; 11.10 Bad Gastein: Svetovni pokal v alpskem smučanju-slalom (ž), prenos 2. teka; 12.00 Svetovni pokal v alpskem smučanju-supervleslalom (m), prenos; 13.00 Ansambel Nika Zajca; 13.35 J. Janicki-A. Mularczyk: Hiša, 10. del poljske nadaljevanke; 14.55 Igrani film; 16.45 Ex Libris; 17.45 TV Kavarna; 18.45 Risanka.	8.55 Poročila – oddaja v Dokumentarni Jugoplastika; 21.15 Mladinski magazin; 21.50 Športni Budućnost...
PO	9.05 Love boat – zabavna oddaja; 10.00 Šolska TV; 11.50 Gravure v steklo; 12.00 Visoki zbor – magazin o parlamentu; 13.00 Primer za ljudskega tožilca; 13.30 Aktualno; 16.30 Am, dam, des; 16.55 Poročila za otroke; 17.05 Dátagnan in 3 mušketirji; 17.30 Henry in leva noga; 17.55 Otrokom za lahko noč; 18.00 Mi; 18.30 Falcon Crest; 19.15 Kdo nudi več?; 19.30 Čas v sliki 1; 19.57 Šport; 20.15 Trojanska vojna; 22.45 Fu Shen Fu-film; 23.30 Aktualno.	16.00 Wurlitzer; 17.30 Telekoleg – fizika; 18.00 Lindenstraße; 18.30 Avstrija v sliki; 19.00 Čas v sliki; 19.20 Znanje aktualno; 19.30 Čas v sliki; 19.57 Kulturni žurnal; 20.15 Klinika v Schwarzwald; 21.00 Novo v kinu; 21.15 Šiling – gospodarski magazin; 21.50 Stranski pogledi; 22.00 Čas v sliki; 22.22 Jules in Jim – film; 0.05 Aktualno; 0.10 Columbo.	8.45–14.15 in 17.05–23.20 Teletekst; 9.00 Zimski počitniški spored; 9.05 Spominski koledar; 9.10 Biskvitki; 9.35 Kam, kje, kako med počitnicami; 9.45 Zgodovina izumov: Izumi za vsakdanje življenje; 10.35 Risanka; 10.40 Periskop: Zimski športi; 11.25 Studio je vaš II; 12.25 Otroci rocka; 12.50 Dogodivščine Marka Twaina, ameriški film; 17.20 Videostrani; 17.35 Radovedni taček: ladja; 17.50 Soba 405, 4. del otroške oddaje TV Beograd; 18.20 Boj za obstanek: Skok v temi; 18.45 Risanka.	17.10 Dnevni oddaja; 18.00 mor; 19.00 In... 20.00 Poročila; 20.55 večer – Shaka...
TO	9.05 Avstrija v sliki; 9.30 Angleščina; 10.00 Šolska TV; 10.30 Deček na delfinu; 12.25 Šport v ponedeljek; 13.30 Mi; 13.45 Aktualno; 16.30 Am, dam, des; 16.55 Poročila za otroke; 17.05 Pinocchio; 17.30 Oddaja z miško; 17.55 Otrokom za lahko noč; 18.30 Falcon Crest; 19.15 Kdo nudi več? 19.30 Čas v sliki; 19.57 Šport; 20.15 Unuverzum – dokumentacija; 21.00 Poglej in zadeni; 21.07 Ellis Island – TV-nadaljevanke; 21.55 Superflip; 22.22 Tat Mona Lize – film; 0.05 Aktualno; Hig Chaparral.	16.00 Wurlitzer; 17.00 Šolska TV; 17.30 Orientacija; 18.00 Alf – zabavna oddaja; 18.30 Avstrija v sliki; 19.00 Čas v sliki; 19.20 Znanje aktualno; 19.30 Čas v sliki; 19.57 Kulturni žurnal; 20.15 Made in Austria; 21.00 Poglej in zadeni; 21.07 Zunanjepolitični report; 21.55 Stranski pogledi; 22.00 Čas v sliki; 22.22 Klub 2; Aktualno.	8.45–14.10 in 17.15–22.25 Teletekst; 9.00 Zimski počitniški spored; 9.05 Spominski koledar; 9.10 Biskvitki; 9.35 Kam, kje, kako med počitnicami; 9.40 Risanka; 9.45 Zgodovina izumov: Odkrivanje sveta; 10.40 Risanka; 10.45 Periskop: strip; 11.45 Otroci rocka; 12.10 V pomladi življenja, ameriški film, (do 14.10); 17.30 Video strani; 17.45 Pamet je boljša kot žamet: Kdo koplje luknje v kruh; 17.50 Pisani svet: Portret Ivana Jermara; 18.45 Risanka; 18.55 Video strani; 19.00 Vreme; 19.01 Obzornik.	17.10 Dnevni kraju, otroška vilke in orke, kviz; 20.00 Ob... 20.55 re.

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE
18.10–19.00



Torek, 19. 1.
Slovenska
povetkarska scena:
Simona Weiss.

Sreda, 20. 1.
Narodno-zabavna glasba
Večerna 21.00–22.00
Zvočno pismo
S. Makarovič:
Nočni šanson

Četrtek, 21. 1.
Rož–Podjuna–Zilja

Petek, 22. 1.
Koroški liki
(R. Vospernik)

Jezikovni pogovori
(J. Messner)

Sobota, 23. 1.
Duhovni nagovor
(J. Tratar)
Voščila (D. Urschitz)

Nedelja, 24. 1.
V Peščinah in Soukih –
severnoafriške epizode

Ponedeljek, 25. 1.
Mi smo jagri.
Pri koroških lovcih

Torek, 26. 1.
Halo, prijatelji!
Partnerski magazin

Sreda, 20. 1. 21.00–22.00

Zvočno pismo iz Ljubljane – nočni šanson Svetlane Makarovič

21.00–21.30

Tudi v letu 1988 bo slovenski oddelek avstrijskega radia nadaljeval redno izmenjavo med RTV Ljubljano po uradnem dogovoru radijskih hiš o rednem sodelovanju. Enkrat mesečno (v večernem terminu) bodo kolegi iz Ljubljane poročali o novicah in novostih v Sloveniji. V izmenjavo pa bodo dobili mesečno panoramo dogajanj med koroškimi Slovenci in na Koroškem sploh.

21.30–22.00

Poldrugo leto je tega, kar smo v našem sporedu predstavili ploščo Nočni šanson Svetlane Makarovič. Spet in spet so naši poslušalci povpraševali po temnih, tako družbenokritičnih kot človeško privlačnih pesmih pesnice in pisateljice, o kateri bi lahko rekli, da v slovenski družbi opravlja neke vrste izvenparlamentarno opozicijo.

SLOVENSKI VESTNIK

Naročam
da mi ga

Ime in priimek

naslov

pošta

Obvezujem se, da bom naročnino (250 šilavijo) redno plačeval(a) in prosim, da mi

(kraj in datum)

GOSPODARSTVO

Priloga Slovenskega vestnika

Celovec, januarja 1988

Polom na Wall-streetu – posledica
computerske inte-
ligence – 2. stran

Pri tej prilogi so
sodelovali:

Mag. Miran Breznik,
Andrej Mohar, Stanko
Nachbar, dr. Kristijan
Schellander, dr. Marjan
Wakounig

Novembra 1987 so mediji intenzivno poročali o Tovarni celuloze Obir na Rebrci pri Železni Kapli. Vzrok za to je bila izjava koroške deželne vlade, da bo tovarni celuloze v Magdalenu pri Beljaku odobrila še dodatno podporo, za rebrško tovarno pa bo zmanjkalo sredstev. To naj bi se zgodilo kljub dejstvu, da je v Obirju zaposlenih približno enako število delavcev kot v Magdalenu, ter da je regionalni pomen rebrške tovarne dosti večji od beljaškega Magdalena.

Zaradi te izjave je tovarna Obir naročila pri dunajskem IT-institutu empirično preverljivo demokroskopsko anketiranje mnenja o tem, kako prebivalci velikovškega okraja ocenjujejo nastalo situacijo.

Študija je opravljena, javnosti so jo te dni predstavili njen avtor dr. Kurt Traar, vodja poizvedovanja dr. Franc Wedenig in direktor tovarne Obir dipl. inž. Feliks Wieser. Izid ankete sicer v bistvu ne preseneča, saj je bilo že ob demonstraciji rebrških delavcev zaznati široko podporo iz vsega okraja, kljub temu pa vsaj posamezni rezultati očitno razburjajo določene odgovorne politične kroge.



Študijo so predstavili
dr. Franc Wedenig, dr.
Kurt Traar in dipl. inž.
Feliks Wieser (z leve).

Prebivalstvo: Obir mora delovati!

Pri anketiranju mnenja so se poizvedovalci osredotočili predvsem na vprašanja, kako prebivalstvo ocenjuje gospodarsko situacijo tega področja, konkretne predloge za zaščito okolja, ki jih je s posebnim projektom vložila tovarna Obir, kaj meni o izjavi deželne vlade, da Obirju ne odobri subvencij, ter o posledicah morebitnega zaprtja tovarne na Rebrci. Kakor je to za take pozvedbe mnenja potrebno, so se tudi pri sestavitvi te študije držali kriterijev, delali so po metodi naključnostnega vzorca, ljudem niso posredovali še dodatnih informacij, temveč so hoteli od njih zvedeti, kaj osebno mislijo.

Že ob ovrednotenju prvih rezultatov ankete moremo ugotoviti, da je prizadetost prebivalstva v velikovškem okraju zelo velika, da se skoraj 90 odstotkov boji katastrofalnih posledic, ki bi jih imelo zaprtje tovarne. Na splošno lahko ugotovimo, da

se prebivalstvo boji izgube delovnih mest, saj je prav velikovški okraj tudi uradno (npr. v statistikah delavske zbornice) priznan za nerazvit okraj, ki ga nikakor ni mogoče primerjati npr. z beljaškim, kjer je industrijski razvoj dosti močnejši in se predvsem zaradi povečane izgradnje prometnih zvez obetajo tudi še namestitve novih podjetij.

Zatorej je velikovški okraj tudi po mnenju prebivalstva navezan na vsako posamezno delovno mesto. In prav v tem sklopu je zanimivo, hkrati pa tudi značilno, da je kar 80 odstotkov povprašanih (od vsega 297) predvsem iz gospodarskih razlogov za to, da se proizvodnja v Obirju nadaljuje tudi pod sedanjimi pogoji.

To pa prav gotovo ne pomeni, da se prebivalstvo ne bi zavedalo pomena varstva okolja, toda delovna mesta so gotovo najvažnejša. Seveda pa je med prebivalstvom velikovškega okraja prisotna tudi

želja po ukrepih za zaščito okolja, saj se je 87 % povprašanih izreklo za ukrepe za zaščito okolja pri tovarni celuloze na Rebrci, skoraj isti delež pa zagovarja tudi delitev stroškov za sanacijo. To pomeni, da pretežna večina zahteva, da bi morala deželna vlada podpreti projekt Obirja s subvencijami in ugodnimi krediti vsaj v isti meri kot druge tovarne iste stroke. 90 % anketirancev namero deželne vlade obsoja. Zanimivo je tudi dejstvo, da pri tem vprašanju razlika odgovorov v odstotkih med Železno Kaplo (100 % obsoja izjavo) in bolj oddaljenimi predeli okraja bistveno ne niha. Znatnih razlik tudi ni zaznati med pripadniki različnih strank, pa tudi med povprašanci, ki se ločijo po jezikovni in narodnostni pripadnosti.

Pretežni del povprašanih meni, da mora Obir dobiti podpore iz javnih sredstev. Pa tudi pri tem vprašanju ni razlik med pripadniki posameznih strank, nekoliko

jasnejša pa postaja med anketiranci, ki govorijo doma samo slovensko (za podporo 96 %), oba jezika (82 %) ali pa samo nemško (63 %). Zanimivo: celo 46 % samo nemško govorečih ugotavlja, da ima dejstvo, da je Obir v slovenski lasti, pri odločitvi deželne vlade vsaj določeno vlogo, medtem ko jih le 38 % to zanika.

Očitno pa – za „koroško klimo“ nič kaj nenavadnega – se je prav ob statističnih podatkih o jeziku, katerega se povprašanci poslužujejo v najožjem krogu, razvnela polemika s strani politikov. Namesto, da bi z veseljem pozdravili rezultat, da 86 % anketirancev pozdravlja prizadevanja politikov vseh strank iz okraja, so se obregnili ob dejstva, da so določena vprašanja razčlenili tudi po kriteriju, kateri jezik uporabljajo. Ne bi hoteli trditi, vendar ta polemika že kaže v smer pravilnosti tistih odgovorov, ki vprašanje lastništva tovarne postavljajo v tesno

povezavo z odklonitvijo subvencij s strani deželne vlade. Tako je reprezentativnost študije že pri tiskovni konferenci začel osporavati kapelški župan Haller, čeprav ji to vsi priznavajo. Še bolj pa preseneča, da je deželni tajnik SPÖ Ambrozy dan za tem blatil študijo kot manipulirano. K temu ga je verjetno vzpodbudilo mnenje 41 % ljudi, da bi morala politične konsekvence zaprtja Obirja nositi SPÖ. Še posebej to čudi, ker se sicer SPÖ tudi sama vedno označuje za tisto stranko, ki na Koroškem nosi odgovornost. Drži, da bo za reševanje Obirja potrebno prizadevanje vseh političnih dejavnikov, ne samo SPÖ, toda ta je imela že v deželni vladi možnost, da bi s svojo večino sklenila odobriti tovarni Obir iste subvencije kot drugim podjetjem. To bi bilo – kot dokazuje tudi študija – v interesu vsega okraja, ki še kako potrebuje vsako posamezno delovno mesto.

Andrej Mohar



obir

zellstoffabrik – tovarna celuloze
gesellschaft m. b. h. / družba z o.j.,

a-9133 miklauzhof / miklavčevo, rechberg / rebrca
telefon (0 42 38) 504, telex 42 2352, 42 2729 zelob a, telefax 04238 / 504-39

Polom na Wallstreetu — posledica computerske inteligence

STANKO NACHBAR

Viharni dogodki na mednarodnih tržiščih delnic — predvsem na borzi v New Yorku — so 19. oktobra lanskega leta obogatili zgodovino borze za nov „črni dan“. Tečaj delnic so se zrušili. Njihovi lastniki so čez noč zgubili več milijard šilingov. Po vsem svetu so imele delnice najuspešnejših podjetij nenadoma samo še polovično vrednost. Skoraj vse borze je prizadel hud udarec.

Dow-Jones-Industrial-Average (Dow-Jones-Indeks) — merilo za trenutni gospodarski položaj 30-ih najvažnejših industrijskih koncernov — se je od začetka leta do 25. avgusta zvišal za celih 43 odstotkov in tako z 2.722,42 točkami dosegel zgodovinski maksimum. Komaj osem tednov pozneje — na „črni ponedeljek“ — se je ta indeksna vrednost znižala na 1.738,41 točk, torej za več kot 36 odstotkov, kar obenem predstavlja največjo vrednostno izgubo vseh časov. Vzroki za to razvrednotenje so bili:

- ponovno padanje ameriškega dolarja
- visok trgovinski deficit ZDA
- padajoči mednarodni nivo obresti
- naraščanje cen surovin, predvsem zlata, srebra in nafte.

Važno vlogo pri tem „crashu“ pa so igrali tudi computerji. Odkar imajo upravičeni udeleženci na borzi (brokerji) možnost, izraziti svoje želje na trgu direktno preko computerja in zaslona in odkar ponudbo in povpraševanje na borzah usmerjajo skoraj izključno le še obširni computerski programi, ima hausse in baisse (naraščanje in padanje teča-

jev) v ekstremnih situacijah svojevrstno dinamiko. V te computerske programe so vgrajeni svarilni signali za prodajo delnic, imenovani „Stop-Loss-Orders“. Pri določenem padcu nekega tečaja avtomatično aktivirajo takoimenovani „SELL“-program za prizadete delnice. Computer se sam po sebi vključi v borzo in jih proda po trenutnem nizkem tečaju. S tem prepreči še večjo izgubo prizadetega delničarja. To elektronsko nadzorovanje gibanja tečajev na borzi je znano tudi pod pojmom „program trading“.

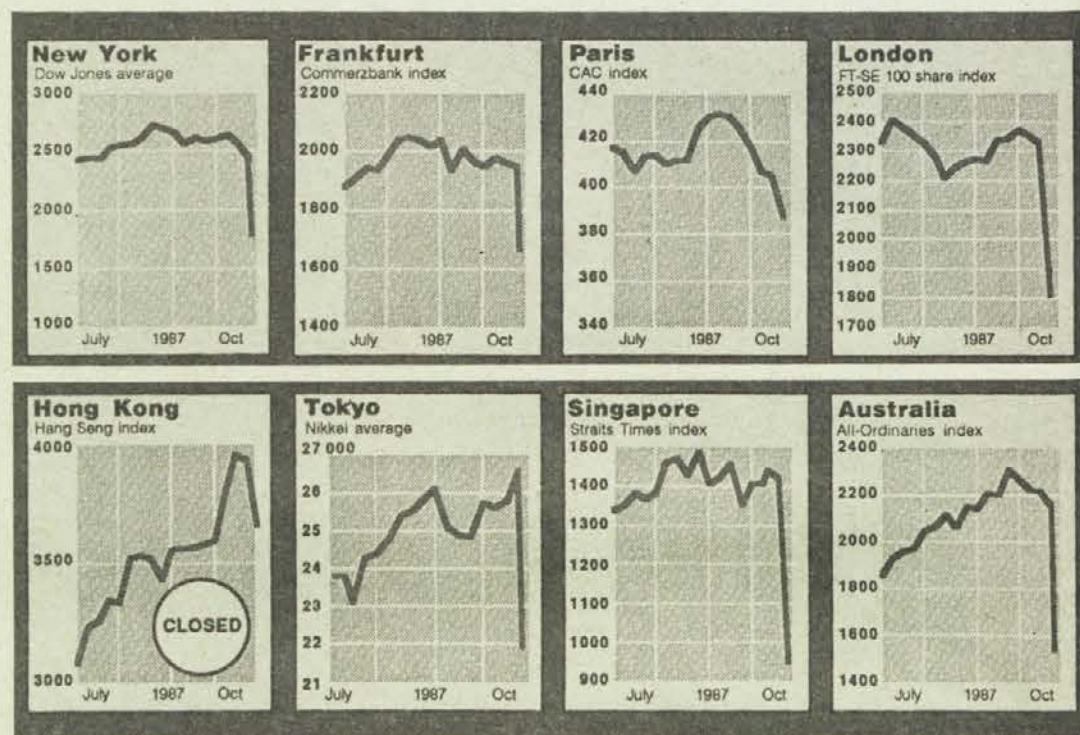
Tako se je odigravala tudi „katastrofa“ na „črni ponedeljek“, 19. oktobra 1987. Ob določenem padcu tečajev delnic nekaterih delniških družb so se sprožili ti prodajni signali in na stotine computerjev je avtomatično v pravem tekmovalstvu vdrlo v borzo. Prvi so nezaželene delnice prodali še po trenutno notiranih tečajih, vsi drugi pa so zaradi preplave trga z delnicami potisnili tečaje v globino. Sprožili so se novi „Stop-Loss-Orders“ drugih delnic in avtomati so delovali dalje. Tečaji so padali naprej.

S tem elektronskim zniževanjem so se sprožili „Stop-Loss-Orders“ celo tistih delnic, katerih tečaji so bili predvidno nizki. Trg je tonil v delnicah. Rezultat je znan: skoraj 20 odstotkov izgube indeksne vrednosti v enem samem dnevu — za delničarje prava katastrofa.

Še večjo katastrofo je — spet — preprečil človek. Tisti brokerji, ki mišljenje še niso podredili strojem, so zaustavili „elektronski vrtiljak“ tako, da so te delnice, ki so jih poprej computerji avtomatično vrgli na borzo, kupili za prave razprodajne cene.

Navadno so odločitve s pomočjo computerskih tehnologij boljše od človekovih, a „polom“ na črni ponedeljek

— ki ni izoliran borzni pojav — odločitve v nepredvidenih povzročijo neracionalne in nam priča, da elektronske ekstremnih situacijah lahko nezaželjene dogodke.



Iz vzeto iz: Gewinn 11/87, stran 93

Kreditna boniteta: Avstrija na 9., Jugoslavija na 59. mestu

Dvakrat letno okrog 100 mednarodnih bank oceni kreditno sposobnost različnih držav sveta.

Od 109 držav zavzema prvo mesto Japonska, sledijo pa ji ZR Nemčija, Švica, ZDA, Nizozemska, Velika Britanija, Kanada in Francija. Na devetem mestu je Avstrija, deseta pa Norveška. Na predzadnjem in zadnjem mestu sta Uganda in Severna Koreja.

Jugoslavija je na 59. mestu. To pa je bilo še pred sporočilom, da v naslednjem času ne bo odplačevala dolgov v doslej predvidenem obsegu. To pomeni, da se bo njeno mesto na tem seznamu ob prihodnji razvrstitvi gotovo bistveno poslabšalo.

Med socialističnimi državami Vzhodne Evrope je na najboljšem, 22. mestu Sovjetska zveza, DR Nemčija na 28., Češkoslovaška na 35., Bolgarija na 39., Madžarska na 40., Romunija na 58. in Poljska na 82. mestu.

K. S.

Eko — hranilna knjižica

Neka velika za-hodnoavstrijska hranilnica bo v kratkem nudila svojim strankam t. i. „eko-hranilno knjižico“ in „eko-kredit“. Kratica pomeni ekologijo. Banka hoče s tem obdelati zanimivo tržno področje in uvesti ugodnost, ki je doslej denarni zavodi še niso nudili. Po nekaj letih vplačevanja na to hranilno knjižico bo banka nudila varčevalcu ugoden kredit za ekološko smiselne investicije. Tovrstno varčevanje namenjeno v prvi vrsti privatnikom in manjšim ter srednjim podjetjem, za katere akcije kot npr. ponudbe Ekološkega sklada niso predvidene.

Ideja, ki je morda zanimiva tudi za naše denarne ustanove?

Zunanja trgovina Avstrija-Jugoslavija v prvem polletju 1987

Po podatkih Avstrijskega statističnega urada je celotna zunanja trgovina Avstrije s socialističnimi državami (države Comecon, Albanija, Jugoslavija, Kitajska, Kuba, Sev. Koreja, Mongolija, Vietnam) v prvem polletju 1987 dosegla presežek v višini 2,8 milijarde šilingov. V istem obdobju prejšnjega leta je ta presežek znašal samo 1,6 milijarde šilingov.

Medtem, ko je v prvem polletju 1986 Avstrija v menjavi z državami Comecon (Sovjetska zveza, Madžarska, Češkoslovaška, DR

Nemčija, Bolgarija, Poljska, Romunija) zabeležila primankljaj v višini 0,9 milijarde šilingov, se je le-ta letos spremenil v presežek 1,3 milijarde šilingov.

Uvoz iz teh držav se je letos znatno znižal, nižji pa je bil tudi izvoz.

V ostale socialistične države se je avstrijski izvoz z izjemo Jugoslavije precej znižal, uvoz iz teh dežel razen Jugoslavije pa je narasel.

Zunanja trgovina med Avstrijo in Jugoslavijo se v podrobnosti izraža takole:

	UVOZ iz Jugoslavije v 1.000 šil.			IZVOZ v Jugoslavijo v 1.000 šil.		
	1. polletje 1987	1. polletje 1986	sprememba v %	1. polletje 1987	1. polletje 1986	sprememba v %
živila	179.007	163.694	+ 9,4	55.768	49.916	+ 11,7
pijače, tobak	6.627	11.737	- 43,5	5.728	3.971	+ 44,2
surovine	134.707	109.320	+ 23,2	356.763	395.104	- 9,7
goriva, energija	442.301	444.205	- 0,4	38.842	48.969	- 20,7
živali, in rastl. olja	3.105	2.440	+ 27,3	2.416	2.177	+ 11,0
kemični izdelki	131.273	165.879	- 20,9	589.233	606.311	- 2,8
obdelovani izdelki	471.714	569.178	- 17,1	1.003.206	1.015.718	- 1,2
stroji / vozila	262.657	256.672	+ 2,3	871.513	850.595	+ 2,5
drugi dovršeni izdelki	177.433	198.961	- 10,8	147.484	179.939	- 18,0
drugi izdelki	304	138	+ 47,8	739	68	+ 986,8
Skupno	1.809.098	1.922.224	- 5,9	3.071.692	3.152.768	- 2,6

Nauki iz Borovelj

Mag. MIRAN BREZNIK

Kot je znano, se slovenski zadružni sektor na Koroškem nahaja v zelo kritičnem stanju. Ena izmed naših posojilnic, ki je v preteklosti uživala ugled zelo aktivne banke, je čez noč postala črni madež slovenskega gospodarstva na Koroškem. Dobro obveščeni govorijo o kreditnem izpadu kakih 85 milijonov šilingov, ki ga je večinoma povzročila nelikvidnost 8 kreditirancev.

Sicer odgovorna človeka sedita v priporu in čakata sodbo in tudi v upravnem odboru v Borovljah se je marsikaj spemnilo, le v celovski centrali je ostalo vse pri starem. In to kljub prepričanju, da po katastrofi v Borovljah ne more biti več nobena stvar taka kot je bila.

Ob dogajanjih v Borovljah se seveda postavlja vprašanje, kako je sploh moglo priti do zloma?

Res je, da so zdaj ob dejstvu, da je bilo v Borovljah nekaterim poslovnim genijem mogoče zadružno banko v najkrajšem času spremeniti v svojevrsten fevd, v katerem je bilo vse dovoljeno, kar je služilo njihovim interesom, vsi zaprepani. Res pa je tudi, da je revizijski oddelek pri zvezi že od leta 1983 naprej neshetokrat – in zgleda zaman – opozarjal na kritični razvoj v Borovljah. Teh opozoril odgovorne osebe, iz katerihkoli razlogov, očitno niso jemale preveč resno. Tako je minil dragocen čas, čeprav je hiša že tlela. In znana zgodba se je zopet ponovila, ko so se nekateri opekli najbolj zato, ker nihče – seveda iz taktičnih razlogov – ni hotel pravočasno ukrepati. V tej zvezi pa se moramo vprašati, kaj je z odgovornostjo, še posebej ko vemo, da so nekateri odborniki vedeli, da se bliža gospodarsko-finančna katastrofa, pa niso povedali oziroma niso storili, kar bi morali.

Nasplošno je treba reči, da so poslovodje v Borovljah in kontrolni organi v Celovcu ravnali zelo neodgovorno. Tako je boroveljska posojilnica v zadnjih letih razpolagala z velikimi denarnimi sredstvi, saj je delež depozitov v strukturi bančnih virov zelo hitro naraščal. Temu primerno se je povečalo tudi kreditno poslovanje. Vlaganje prostih sredstev pa ni bilo posrečeno. Zgleda, da se odgovorni tudi niso preveč potrudili: tako so nove kreditirance poiskali kar v ožjem krogu sorodnikov in jih primerno obdarovali. Da med sorodniki velja zaupanje, je morda samoumevno, da se to zaupanje razširi tudi na koristi, že ne več. Da v takih razmerah ekonomska logika odpove, ni trega poudarjati.

Pri tem je seveda treba upoštevati, da je vodstvo PoBo nasledlo nekaterim trgovcem, ki so z lažnimi računi in bilancami izkazovali pozitivne rezultate. Kljub temu ni mogoče mimo ugotovitve, da bi poslovodni in poznejše kontrolni organi, ko so posli prekoračili običajni obseg, morali posvetiti večjo pozornost in pravočasno ukrepati.

Bilo bi zares katastrofalno, če bi vodstvo posojilnic sklepalo posle, ne da bi vedelo, kaj dela. Spričo dejstva, da so trgovcu Köcku odobrili kredit v višini 30 milijonov šilingov, čeprav je bil njegov letni promet znatno nižji, pa moramo dvomiti, če so bančniki res vedeli, kaj delajo. Sicer drži, da je bistvo ekonomije tveganje in tveganje je igra, kjer lahko pridobiš ali izgubiš. Realno gospodarstvo vedno vsebuje tudi elemente rulete. Za take elemente pa naj v bančništvu ne bi bilo prostora. Banke morajo vedno poslovati po načelih bančne ekonomike (varnost, likvidnost, rentabilnost in inovativnost). Smisel in cilj delovanja pa naj bi bilo povečanje gospodarske učinkovitosti.

Seveda, če hočemo imeti tudi mi tak sistem, je treba zato najprej ustvariti pogoje. To že zaradi tega, ker je v sedanjih razmerah seveda težko pričakovati potrebno učinkovitost našega bančnega, pa tudi zadružnega sektorja. Sedaj se ravno pripravlja sanacija posojilnice Borovlje, – vodi jo Raiffeisengarantgesellschaft (RGG) – mnoga vprašanja pa so še vedno odprta. Raiffeisnova garancijska družba je sicer pripravljena pomagati, ampak samo pod določenimi pogoji. Ti pa vsi temeljijo na ekonomskih principih. Tako vsota 32 milijonov šilingov, ki jo je Zveza slo-

venskih zadrug dobila menda že v decembru lanskega leta, ne predstavlja darilo Raiffeisna, temveč dolg, ki ga bo morala zveza v primeru pozitivnega delovnega povrniti. Sicer gre za brezobresten kredit, vendar je računati, da bo odplačilo trajalo najmanj pet let. Spričo problemov, ki izhajajo iz spremembe Zakona o kreditnem gospodarstvu – predvsem zahtevke zvišanja lastnih sredstev do leta 1996 – je situacija vse prej kot spodbudna. To pa še ni vse. Da bi bilo poslovanje zveze in posojilnic v bodoče brezhibno, si hoče RGG zagotoviti tudi kontrolo nad poslovanjem naših bank. Poleg lastne revizije, ki naj bi vsako četrletje pregledala poslovanje posojilnic in zveze, bi torej obstajala še dodatna zunanja kontrola s strani Raiffeisen.

Kot zgleda, pa bo prišlo tudi do večjih organizacijskih sprememb slovenskega zadružnega sektorja. Posojilnice, ki so dosedaj delovale samostojno in tudi same odgovarjale za svoje bančne posle, se bodo morale v prihodnosti združiti v večje enote; celo zlitje vseh posojilnic z zvezo samo je ena izmed možnih variant. Posledice so gotovo boleče, iz ekonomskega vidika gledano pa ni drugih možnosti, saj se bodo naše banke lahko uveljavile samo tedaj, če se bodo nekatere stvari spremenile. Že samo predpisi novega Zakona o kreditnem gospodarstvu zahtevajo spojitve zveze z lokalnimi posojilnicami, ker bi bilo samo tako možno povečati skupno vrednost kreditnih linij. Kar se tiče težav, ki so obstajale v zvezi s kršitvijo obstoječih deviznih predpisov, je bila narodna banka pripravljena spregledati devizne prekrške, ki jih je zagrešila zveza.

Omenil sem že osebne interese, ki so v veliki meri prispevali k izpadom v Borovljah. Vprašanje, ki se sedaj postavlja, je, mar niso razmerja pri zvezi sami omogočila in pospešila tak razvoj?

Če pregledamo naše odbore, opazimo, da v njih sedijo večinoma ljudje, ki, sami vodijo kako podjetje, obrt ali pa kmetijo. Problem, ki lahko ob tem nastane, je, da se sicer vsak po svoje skuša posluževati zadružne banke, ne da bi istočasno tej ustanovi tudi služil. Tako je bilo v preteklih letih mogoče, da so nekatere posojilnice upravljali bolj dolžniki kot upniki.

Isto velja seveda tudi za neformalni vpliv naših političnih organizacij na zadružni sektor. Označujejo jih egoizmi, intrige, strankarstvo. Ker manjka tudi presojsnosti, je velika možnost, da se vprašanja prerazporejanja dohodka in s tem oblasti rešujejo tudi s pritiski političnih strank (organizacij). Ravno naša razdelitev v dva politična tabora je gotovo prispevala k temu, da zadružne banke svoje vloge niso mogle zadovoljivo opraviti. Zato poslovanje naših bank ni izhajalo iz ekonomske učinkovitosti, marveč bolj iz načel zasebnih in političnih interesov. To so dejstva, s katerimi se moramo soočiti, čimprej tem bolj. Ker samo „šenkan“ denar nas ne bo rešil iz sedanje situacije. Saj živimo tudi v času, ko je pomembnejše znati kot imeti. Zato se bodo naše slovenske banke lahko uveljavile samo tedaj, če bodo nudile kakovostne bančne storitve. Najrazličnejšim potrebam svojih strank pa bodo naše banke lahko zadostile samo tedaj, če bodo kadrovske dovolj usposobljene. To pa pomeni šolanje že zaposlenih in pridobivanje novih bančnikov. Vendar tudi samo izobraževanje ne bo zadostovalo. Odpraviti bo treba dosedanje vpliv političnih skupin na poslovanje naših bank.

Bilo nam bi všeč,

...če bi se neki poslovodja manj brezobzirno pulil za predsedniška mesta (npr. pri združenju staršev slov. gimnazije), temveč se še bolj intenzivno posvetil reševanju problemov zadružne zveze, ki jih ni malo.

...če bi se zainteresirani za izobraževalne seminarje, ki jih za slovenske gospodarstvenike prireja Slovenski znanstveni inštitut, pravočasno prijavili oz. se po prijavi seminarja tudi udeležili, kot je to navada pri drugih strokovnih seminarjih v Avstriji.

...če bi se uslužbenci naših posojilnic v prisotnosti strank v bodoče več ne pogovarjali o internih bančnih zadevah, kar bi gotovo tudi služilo podobni, kakršno hoče banka imeti v javnosti.

...če bi nam v bodoče tudi naši bralci pisali, kaj jim je v gospodarski prilogi in pri gospodarskem delovanju koroških Slovencev všeč, kaj ne in kaj bi jim bilo všeč.

Všeč nam je,

...da se je tako veliko število uslužbencev in prijateljev tovarne „Obir“ preko narodne in strankarske pripadnosti udeležilo uspešne demonstracije v Celovcu in na Dunaju,

...da Gospodarstvo, priloga Slovenskega vestnika izhaja že eno leto (samohvala!) in ji še ni videti konca.

...da z novim letom začenja obratovati podjetje Unior v Borovljah.

Ni nam všeč,

...da je pri zasedanju funkcij v naših gospodarskih ustanovah nekaterim, ponavadi v ozadju odločujočim, kljub boroveljski aferi še vedno pripadnost k „levemu“ ali „krščanskemu“ taboru bolj pomembna kot pa strokovna sposobnost.

...da je bilo pri demonstraciji tovarne Obir med funkcionarji potrebno toliko diskusije zaradi slovenskega transparenta Skupnosti južnokoroških kmetov in da noben sindikalni funkcionar javno ni spregovoril tudi slovensko, čeprav velika večina uslužbencev podjetja obvlada slovenščino.

...da je morala v okviru bančnega posla dolgoletna komercialna siranka posojilnice, zaradi pomankljivega vedenja nekega uslužbenca menjati banko. Zgleda, da se drugi avstrijski denarni zavodi resneje pomujajo pri pridobivanju novih strank in se njihovi uslužbenci temu primerno tudi obnašajo.

...da se gospodarski krožek v Klubu slovenskih študentov in študentk na Dunaju ni več srečal že eno leto.

Japonci napovedujejo nov razmah svetovne trgovine

Obseg svetovne trgovine se bo v prihodnjem letu povečal za 4,1% v primerjavi z letošnjim letom. To pozitivno napoved je dala japonska organizacija JETRO (Japan External Trade Organization), specializiran raziskovalni center, ki se že desetletja ukvarja s statističnim ugotavljanjem razvoja zunanje trgovine.

Skupno bo obseg menjave prihodnje leto dosegel 2.720 milijard dolarjev, oziroma v nominalni vrednosti, 12,9% več kakor v letošnjem letu. Najmočnejši razvoj bomo po mnenju japonske znanstvene ustanove zabeležili pri uvozu blaga v smeri proti Evropski gospodarski skupnosti in Japonski. Sama evropska dvanajstecira naj bi prihodnje leto uvozila za 1.060 milijard

dolarjev blaga, kar je za 15,3% (po nominalni vrednosti) več kakor v letu 1987. Izvoz iz dvanajstecira pa naj bi bil nekoliko manjši in naj bi dosegel 1.040 milijard dolarjev, kar pomeni, vedno po nominalni vrednosti, povečanje za 16,6% v primerjavi z lanskim letom. Če upoštevamo skupaj izvoz in uvoz, bo EGS prispevala kar 51,3% od celotne svetovne trgovine.

Kaj pa Japonska? Strokovnjaki JETRO napovedujejo, da se bo njen presežek v zunanji trgovini, ki naj bi v letošnjem letu znašal 105,6 milijarde dolarjev, skrčil na 97,9 milijarde. Izvoz bo narastel samo po nominalni vrednosti, in sicer za 8,7% na 246,5 milijarde dolarjev, po realni vrednosti pa bo ta postavka dejansko za 1,1% manjša kakor

letos. Uvoz pa se bo nasplošno povečal tudi po realni vrednosti in sicer na 148,6 milijarde dolarjev, kar pomeni porast za 22,6% po nominalni in za 10,3% po realni vrednosti. To bo tretje leto zapored, ko bo Japonska beležila „realno“ nazadovanje svojega izvoza.

Združene ameriške države pa bodo vsled nadaljnjega nazadovanja vrednosti dolarja v prihodnjem letu povečale svoj izvoz za 18,2% po realni vrednosti. ZDA bodo zopet prevzele prvo mesto na seznamu največjih svetovnih izvoznikov in sicer v tolikšni meri, da bodo same prispevale skoraj polovico vsega svetovnega dodatnega izvoznega prometa, ki je predviden za leto 1988.

(Gospodarstvo, Trst)

Breme dolgov na afriški celini

Položaj afriške celine je najbolj kritičen med deželami v razvoju. Afrika je tudi barometer, kako se razviti del sveta obnaša do teh dežel. Trenutno je nova priložnost, da se opozori na potrebo po novi mednarodni ekonomski ureditvi, saj so dosedanja ekonomska zdravila kvečjemu kot aspirin pri rakasti boleznini.

Nova ekonomska ureditev bi morala omogočiti troje: morala bi pošteno pripustiti dežele v razvoju k mednarodnemu trgu, morala bi odločno ublažiti breme dolgov, naposled pa omogočiti zaostalemu delu sveta gospodarski napredek. Če ne bodo ubrali te poti, so naglašali tudi na sestanku Organizacije afriške enotnosti, ki je bil pred kratkim v Adis Abebi, bo posledice moral prej ali slej utrpjeti tudi razviti del sveta.

Tako na zasedanju Organizacije afriške enotnosti kot na nedavnem srečanju latinsko-ameriških predstavnikov v Acapulcu, so morali predvsem ugotoviti, da v sedanjih razmerah dolga ne bo mogoče vrniti nikoli. Dolg afriške celine znaša okrog 200 milijard dolarjev, sicer manj kot na drugih celinah, vendar je položaj Afrike neprimerno hujši. Njena revščina je že naravnost simbolična. V 20-ih najbolj zaostalih afriških deželah dosega letni dohodek na prebivalca komaj okrog 200 dolarjev!

Na srečanju v Adis Abebi so v zvezi z dolgi, ki so najhujša rakava rana, sprejeli nekatere sklepe, ki so dobesedno odrezavi, bržčas mnogo bolj kot tisti, ki so jih prav tako te dni osvojili v Acapulcu. Predvsem so zahtevali desetletni moratorij, rok odplačila naj bi bil kar 50 let, posojila za najbolj zaostale afriške dežele naj bi po vzoru Kanade in skandinavskih dežel spremenili v darila, nazadnje pa naj bi predstavniki kreditorjev neposredno sodelovali na mednarodni konferenci o dolgovih, ki bo v Afriki najbrž marca prihodnje leto. Dokaz, kako nepopisno breme so dolgi, je naprimer tudi v tem, da so samo tako imenovane storitve znašale leta 1980 nekaj več kot 4 milijarde, letos pa že blizu 11 milijard dolarjev! Afrika pa se za nobeno ceno ne more izkoptati iz krize, ker ji mednarodni karteli ne dovoljujejo, da bi povečala cene surovin. Te stanejo še zmeraj toliko kot pred 50 leti. Položaj je domala absurd. Na zasedanju v Adis Abebi so spet ugotovili, „da so se dolgi nekako redno povečevali, medtem ko so cene surovin redno zaostajale“.

Zdajšnji položaj na afriški celini ni prav nič boljši od tistega pred, denimo, sedmimi leti. Še zmeraj je žgoč podatek, da mora dobra tretjina afriških dežel odvajati za odplačilo dolgov polovico deviznega priliva. Možnosti za gospodarski napredek, ki

naj bi tem deželam omogočil tudi rednejše, predvsem pa „mirnejše“ vračanje dolgov, so dobesedno iluzija. Že na 23. zasedanju Organizacije afriške enotnosti, ki so ga imeli avgusta letos prav tako v Adis Abebi, so kajpak morali ugotoviti, „da zdajšnji parametri ne morejo roditi pozitivnih rezultatov.“

V glavnem mestu Etiopije je zdaj izstopala tudi ugotovitev, da doživlja afriška celina recesijo nenehoma že 30 let. Pri njenem stanju žal ne more več delovati nobena gospodarska teorija. Za gospodarska in finančna stanja v drugih delih sveta so na primer značilni ciklični pojavi, toda za Afriko to ne velja. Zanj je značilna samo pot navzdol. Tudi ob tej priložnosti so grajali politiko Mednarodnega denarnega sklada, češ, da skrbi le za koristi kreditorjev. Stalno nazadovanje Afrike je razvidno tudi iz tega, da so začle v hudo krizo nekatere dežele, ki so do nedavnega priporočale „blage“ odnose z upniki; govora je o Egiptu, Keniji, pa tudi o deželah v zahodni Afriki, med njimi o Slonokoščeni obali.

Z zasedanja v Adis Abebi se je dvignil skorajda klic umirajočega v puščavi. Nekatera sredstva obveščanja so komentirala, da ljudje na tej celini še „fate morgane“ ne vidijo več. Nepojmljiv pojav, da izvažajo kapital iz revnih predelov sveta v najbogatejši, je najbolj značilen. S tem z drugimi metodami nadaljujejo svojo večstoletno kolonialno prakso in izžemajo že tak izčrpano Afriko. Ukrep, da bi preprosto kredite, ki so jih prejele najbolj zaostale dežele spremenili v darila, bi ustrezal ne le najbolj humani, marveč tudi najpreprostejši logiki.

Medtem je zanimivo, da so nekateri bogati partnerji, kot se sliši te dni tudi v krogih Svetovne banke, začeli razmišljati o tem, da bi svoj odnos do nerazvitih le spravili v bolj realne okvire. Bržčas se poraja ugotovitev, da na primer dogovor, da bi dolžnice vračale največ do 20 odstotkov vrednosti svojega izvoza, le ne bi bil povsem nesprejemljiv. Mimogrede je bilo to omenjeno tudi v Adis Abebi.

Lahko bi dejali, da bogatim deželam zveni zadnjič, da jim bije zadnje ura, da revidirajo svoje stališče do dežel v razvoju. Te dni je bila prav tako v Adis Abebi tudi konferenca afriških sindikatov, na kateri so se spet spoprijeli s problemom dolgov. Ocenili so, da že ne gre več za gospodarsko, pač pa tudi za grobo politično in življenjsko vprašanje. Predsednik afriških sindikatov Joseph Regvesira je napovedal domala ultimatum: „rešitev, ki je pred nami, je rekel, ni prav nič zamotana: ali naj bogati spremenijo posojila v darila, ali pa bomo prenehali z vsako obliko odplačevanja!“

Miro Kocjan
(Gospodarstvo, Trst)

O DAVKIH

Dota

Iz aktualnih vzrokov bom tokrat skušal razložiti možnost davčnega odpisovanja dote. V razsodbi od 16. 6. 1987 je Ustavno sodišče razsodilo, da je vračanje možnosti davčnega odpisovanja s strani zakonodajalca protustavno.

Dosedanja zakonska situacija: Za vse dote (ponavadi višje vsote denarjev) v dobi med 1. 1. 1984 ter 5. 8. 1987, ki so jih starši v primeru poroke naklonili lastnemu otroku, država (torej finančni uradi) ni pripoznala možnosti odpisovanja.

Nova situacija: Doto lahko odpišete tudi v primeru če je vaš otrok sklenil zakonsko zvezo med 1. 1. 84 ter 5. 8. 1987, vendar ste mu iz raznih pomembnih razlogov doto lahko izplačali šele po 5. 8. 1987. Če ste jo izplačali pred tem datumom, nimate možnosti za odpis.

Višina dote

Višina dote se že leta ravna po sodbi civilnih sodišč. V splošnem državljanem zakoniku (§ 1220 ABGB) – torej v najvažnejšem avstrijskem zakoniku – je zakonodajalec predpisal staršem dolžnost, da dajo hčerki ob poroki doto. Isto dolžnost imajo tudi napram sinu. Ti zakonski predpisi ne veljajo samo za zakonske, marveč tudi za nezakonske (!) otroke (glej § 166 državljankega zakonika).

V tej zvezi je posebnega pomena § 140. V njem je zakonodajalec zapisal, da tisti zakonec, ki vodi gospodinjstvo (ponavadi žena), s tem polnovredno doprinese svoj delež k materialnim potrebam otroka. To pomeni, da se dolžnost vzdrževanja ponavadi nanaša na moža, ker je žena z vodstvom

gospodinjstva svoj delež že doprinesla.

Ta zakonska ureditev je elementarnega pomena zato, ker je za obseg oziroma višino dote pomemben družinski dohodek, ki je ponavadi enak letnemu zaslužku moža (če žena vodi gospodinjstvo in se zaradi tega ne more zaposliti).

Kaj je družinski dohodek?

a) celotni letni dohodki tistega zakonskega partnerja, ki je edini zaposlen
b) celotni letni dohodki obeh zakoncev, če sta oba zaposlena.

Za dohodek se razume netto-zaslužek!

Koliki del letnega dohodka pripada otroku za doto?

Družinski letni dohodek:	Pravica do dote:
za dohodek do 500.000 šil. letno	30%
za dohodek med 500.000 šil. in 1.000.000 šil. letno	25%
za dohodek preko 1.000.000 šil.	20%

Primer v pojasnilo:

Septembra '87 se je poročila hčerka Micka. Koliko dote lahko zahteva od staršev?

Očetovi letni netodohodki	900.000 šil.
materini letni netodohodki	300.000 šil.
1. druž. doh.	1.200.000 šil.

V našem primeru lahko izračunamo višino dote po prejšnji tabeli:

do 500.000 šil. – 30% =	150.000 šil.
za nadaljnjih 500.000 šil. – 25% =	125.000 šil.
za del, ki prisega 1.000.000 šil. to je 200.000 šil. – 20% =	40.000 šil.
	315.000 šil.

Micka torej lahko zahteva doto v višini 315.000 šil.

Kako lahko starši to vsoto odpišejo pri davkih?

V našem primeru znese očetov delež v celotnem družinskem dohodku točno 75% (900.000 = 75% od 1.200.000). Materin delež znese 25%. To pomeni, da v našem primeru oče lahko odpiše 75% plačane dote – to je 236.250 šil. (315.000 X 75% = 236.250), mati pa 25% iste vsote = to je 78.750 šil. Pravico do odpisovanja morate uveljaviti na Vašem pristojnem finančnem uradu.

Važno:

Za odpisovanje dote zahteva finančni urad dokazilo, da je otrok doto prejel. To dokazilo Vam podpiše Vaš otrok – prejemnik dote. Naj ponovim: če je bila zakonska zveza sklenjena med 1. 1. 84 in 5. 8. 1987 lahko doto odpišete samo takrat, če ste jo izplačali po 5. 8. 1987. Za to pozno izplačilo morate napram finančnemu uradu navesti tehtne vzroke...

Ob robu povedano:

Finančna uprava je izdala nove dohodkovne karte. Stare (rumene barve) so izgubile veljavnost s 31. 12. 1987. Nove so rožnate barve in veljajo do leta 1992. Tudi upokojenci, ki so do sedaj imeli takozvano trajno dohodkovno karto, dobijo novo, rožnato. Tistim upokojencem, ki dobijo dodatek za slepe, nego ter nebogljenost, ni treba znova na finančni urad, da bi jim to vpisali v novo dohodkovno karto. Njim to pokojninski zavodi avtomatično upoštevajo.

dr. Marjan Wakounig

Nove obrestne mere^{*1}

	^{*2}
Navadna hranilna knjižica	2,625%
Vezane vloge 6 mesecev	2,75%
Vezane vloge 12 mesecev	2,875%
Vezane vloge 36 mesecev	3,5%
Vezava po posebnem dogovoru	
6 mesecev in vloga več kot 100.000 šil.	4,0%
Premijsko varčevanje	5,125%
Kapitalno varčevanje 12 in 24 mesecev	4,25%
Kapitalno varčevanje 60 mesecev	5,5%
Privatni (potrošniški) krediti	8,75%
Posojila za gradnjo z javno podporo – majhne vsote	8,70%
Posojila za gradnjo brez javne podpore	8,0%
Poslovni krediti (z revolviranjem) za podjetja („prime rate“ za izvrstne firme)	7,75%
Srednja in dolgoročna posojila (brez revolviranja) za investicijske namene, rok več kot 12 mesecev in stalna obrestna mera	8,0%
spremenljiva obrestna mera	7,75%
Menice, vnovčljive pri Nacionalni banki	4,25%
Menice, siceršnje	5,25%

Navedene obrestne mere (seveda brez jamstva) so v bistvu vsklajene z dogovorom denarnih ustanov 9. decembra 1987 na Dunaju, kjer so se zastopniki bank dogovorili o pogojih, katerih naj ne bi kršila nobena banka. V preteklosti se banke še nikdar niso držale takih dogovorov, tako da boste pri vaši banki mogoče dobili tudi drugačne informacije o obrestih. Zgornji prikaz naj torej služi kot neke vrste „uradno“ merilo.

^{*1} nove obrestne mere za vloge veljajo od 15. decembra 1987, za kredite pa od 1. 1. 1988 naprej

^{*2} Vse obrestne mere so p. a. (pro anno) = letne

ška oddaja; 18.00 Izo-
sanka; 18.40 Številke in
19.10 Risanka; 19.30
slonu; 20.40 Glasbeni
concert; 21.30 Poročila;

4.30 Poročila; 5.50 Rekreacija; 6.45 Prometne
informacije; 6.50 Dobro jutro, otroci; 7.50 Iz naših
sporedov; 8.05 Za knjižne molje; 8.30 Instrumenti
se vrstijo; 9.05 Glasbena matineja; 10.05 Rezervi-
rano za...; 11.05 Danes smo izbrali; 12.10 Pod
domačo marelo; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40
Pojemo in godemo; 13.30 Od melodije do melodije;
14.05 Mehurčki; 14.20 Iz dela Glasbene mladine;
14.45 Popoldanski mozaik; 15.00 Radio danes,
radio jutri; 15.55 Zabavna glasba.

ška oddaja; 18.00 Dru-
anka; 18.40 Številke in
19.10 Risanka; 19.30
EP v košarki-Partizan;
ki komentar) v odmo-
22.15)

4.30 Poročila; 5.50 Rekreacija; 6.45 Prometne
informacije; 6.50 Dobro jutro, otroci; 7.50 Iz naših
sporedov; 8.35 Koncert za mlade poslušalce; 9.05
Glasbena matineja; 10.05 Rezervirano za...; 11.05
Danes smo izbrali; 12.10 Pojemo in godemo; 12.30
Kmetijski nasveti; 13.30 Od melodije do melodije;
14.05 Enajsta šola; 14.20 Iz glasbenih šol - Glas-
bena šola Vič-Rudnik Lj.; 14.45 Popoldanski
mozaik; 15.55 Zabavna glasba; 16.00 Vrtljak želja;
17.00 Studio ob 17.00; 21.45 Lepe melodije.

ška oddaja TV Skopje;
18.30 Risanka; 18.40
Domači ansambli;
19.30 Dnevnik; 20.00 J.
opera, (do 22.00).

4.30 Poročila; 5.50 Rekreacija; 6.45 Prometne
informacije; 6.50 Dobro jutro, otroci; 7.50 Iz naših
sporedov; 8.05 Radijska šola za nižjo stopnjo;
8.35 Mladina poje; 9.05 Glasbena matineja; 10.05
Rezervirano za...; 11.05 Carmen in Romeo in Julija;
12.10 Pod domačo marelo; 12.30 Kmetijski nasve-
ti; 12.40 Iz glasbene tradicije jugoslovanskih nara-
dov in narodnosti; 13.30 Od melodije do melodije;
14.05 Govorimo angleščino; 14.35 Popoldanski
mozaik; 14.50 Človek in zdravje.

Jaz Bibijan, bolgarski
ski kresovi, ponovitev
predstava; 18.40 Dal-
19.30 Dnevnik; 20.15
ročila; 21.50 Feljton;

5.00 Poročila; 5.50 Rekreacija; 6.45 Prometne
informacije; 6.50 Dobro jutro, otroci; 7.50 Iz naših
sporedov; 8.05 Pionirski tednik; 9.35 Danes smo
izbrali; 10.05 Sobotna matineja; 11.05 Naši umet-
niki pred mikrofonom-Boris A. Novak; 11.20 Minute
za staro glasbo; 11.35 Naši poslušalci čestitajo in
pozdravljajo; 12.30 Kmetijski nasveti; 14.05 Glas-
bena panorama; 15.00 Radio danes, radio jutri;
15.10 Popoldanski mozaik; 15.55 Zabavna glasba;
16.00 Vrtljak; 16.30 S poti po Jugoslaviji.

Jutri; 12.15 Anglunipe
Resna glasba; 16.00
Split: DP v košarki-
psi; 18.30 Športno za-
20.00 Zgodovina izu-
20.55 Včeraj, danes,
30 En avtor-en film;
19.00 Rokomet - IHF
vnik; 21.30 Poročila.

5.00 Poročila; 5.50 Rekreacija; 7.30 Zdravo, tova-
riši vojaki; 8.07 Radijska igra za otroke; 8.45
Skladbe za mladino; 9.05 Še pomnite, tovariši;
10.05 Nedeljska matineja; 11.00 Naši poslušalci
čestitajo in pozdravljajo; 13.20 Za naše kmetoval-
ce; 17.05 Nedeljska reportaža; 17.30 Pojo amater-
ski zbori; 18.00 Zabavna radijska igra; 19.35 Lahko
noč, otroci; 19.45 Glasbene razglednice; 20.00 V
nedeljo zvečer; 22.20 Glasba za prijeten konec ted-
na; 23.05 Literarni nočno; 0.05 Nočni program.

Bane in lutke, otroška
program; 18.55 Pre-
športu; 19.30 Dnev-
politična oddaja; 20.45
ert; 21.10 Umetniški
Henrik II.

4.30 Poročila; 5.50 Rekreacija; 6.45 Prometne
informacije; 6.50 Dobro jutro, otroci; 7.50 Iz naših
sporedov; 8.05 Glasbena lepljenka; 8.25 Ringaraja;
9.05 Glasbena matineja; 12.10 Pod domačo mare-
lo; 12.30 Kmetijski nasveti; 13.30 Od melodije do
melodije; 14.05 Ponedeljkov križemkraj; 14.15
Mladi na glasbenih revijah in tekmovalnih; 14.40
Popoldanski mozaik; 15.55 Zabavna glasba; 16.00
Vrtljak želja; 17.00 Studio ob 17.00; 18.25 S popev-
kami po svetu; 19.35 Lahko noč, otroci.

roci vedo o rojstnem
Risanka; 18.40 Šte-
vica tujih; 19.30 Dnev-
nske muzeje in gale-
lublana; 20.50 Žreba-
22.20 Oddaja iz kultu-

4.30 Poročila; 5.50 Rekreacija; 6.45 Prometne
informacije; 6.50 Dobro jutro, otroci; 7.50 Iz naših
sporedov; 8.05 Radijska šola za srednjo stopnjo -
obiskali smo cigansko naselje; 8.35 Igraj kolce;
9.05 Glasbena matineja; 10.05 Rezervirano za...;
11.05 Aktualni problemi marksizma; 11.25 Danes
smo izbrali; 12.10 Pojemo in godemo; 12.30 Kne-
tijski nasveti; 12.40 Po domače; 13.30 Od melodije
do melodije; 14.05 Znanje za jutri; 14.35 Popoldan-
ski mozaik; 15.55 Zabavna glasba; 16.00 Vrtljak.

Ženske Bostona

Sreda, 20. 1. 1988, TV LJ1, 20.05 - Bostančanke, tokratni film tedna RTV Ljubljane, je nastal po romanu Henryja Jamesa, se obrača v notranjost. Ne popisuje dogodkov, ampak izraža čustvena stanja in išče vzgibe zanje. Posnel ga je trio Ivory-Merchant-Prawer, ki se je v zadnjem desetletju lotil nekaj zahtevnejših tem v literarnih predlogah mojstrov pisane besede.



Na robu teme

Četrtek, 21. 1. 1988, TV LJ1, 21.10 - Angleška nadeljanka v šestih delih prikazuje svet vohunstva in smrti, ki se odpre policaju Cravenu po umoru njegove hčerke Eme.

Pozor: kaj je napačnega v sistemu?

Petek, 22. 1. 1988, TV A1, 21.20 - Josef Hader, Lukas Resetars, I. Stangl, Edith Hollenstein, Sabine Kopera in Roland Düringer so le nekateri izmed številnih avstrijskih kabaretistov, ki bodo preko televizijskih zaslonov opozorili na nekatere napake v sistemu. Kako težke so te, pa lahko sami ocenite.

Nečista kri

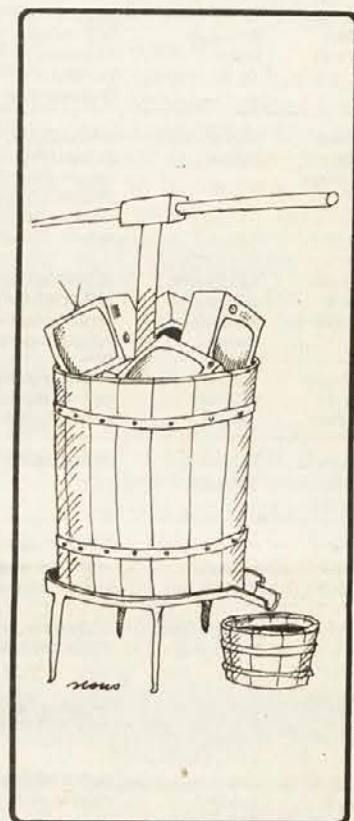
Petek, 22. 1. 1988, TV LJ1, 22.20 - Nemirna kri se pretaka po žilah prezgodaj odraslega Aleksa! Sin velikega gangsterja živi samostarsko življenje, ima pa dekle, ki ga neizmerno ljubi. Toda nedolžno razmerje, ki ga Alex zavrne, da bi začel novo življenje, se sprevrže v nevarno igro, ko prijatelj vplete Alexa v pogubni podvig.

Stop making sense

Petek, 22. 1. 1988, TV A1, 23.05 - Leta 1983 je v Pantaghesteatru v Hollywoodu nastal film „Stop making sense“, ki še vedno velja za najboljši glasbeni film. Živi od kvalitete glasbe, vizualne odrske predstavitve in filmskega jezika. Režiser Jonathan Demme je vse združil v neko enoto. Glasbo izvaja skupina „The Talking Heads“ s pevcem Davidom Byrnejem.

Zvesta duša Polikuška naj izgine

Sobota, 23. 1. 1988, TV A1, 10.35 - Po Levu N. Tolstoju je nastal film „Polikuška“. Polikuška opravlja priložnostna dela, oskrbuje konje in časti svojo gospo, lastnico posestva. Upravitelj pa bi se je rad znebil, da pa bi mu to uspelo, si izmisli pretkan načrt, da bi onemogočil vestno Polikuško. Kakšen je bil ta načrt, pa si sami oglejte.



Iz tega sadja ne bo mošta
(Nedeljski dnevnik)

Trojanska vojna Sergej Eisenstein

Ponedeljek, 25. 1. 1988, TV A1, 22.00 - V šestdelni dokumentaciji se britanski zgodovinar Michael Wood podaja na pot trojanske vojne in hoče razkriti vso resnico okrog tega dogodka. V svojem delu primerja izpovedi Homerjeve Ilijade z izkopanimi, ki so jih nasledniki Heinricha Schliemanna z večletnim delom skrbno izkopali. Se je delo zgodovinarja obrestovalo, naj ostane še skrivnost. 2. del bo 1. 2. 1988.

Nedelja, 24. 1. 1988, TV A1, 21.40 - Ob 40-letnici smrti Sergeja Eisensteina je nastala dokumentacija pod naslovom „Film njegovega življenja“, ki pripoveduje iz življenja tega sovjetskega režiserja. Poleg tega vsebuje do sedaj le redko kazani filmski material, ki so ga oblikovalci filma našli v filmskih bibliotekah v Moskvi, Londonu in petdesetih različnih krajih Evrope. Torej posebna ponudba še neznane in javnosti malokrat prikazovane filmske umetnosti.

Ero z onega sveta

Petek, 22. 1. 1988, TV LJ2, 20.00 - Ero z onega sveta je opera, ki izhaja iz ljudstva, pa ne le zaradi vrste lepih narodnih napevov v njej.

Naročite in širite Slovenski vestnik!

Spoštovana bralka, spoštovani bralec Slovenskega vestnika! V roki imate novo, sodobno številko novega Slovenskega vestnika. Upamo, da vam bo nova oblika, vsebina, novi, bolj ročni format in še marsikaj drugega ugajalo. Z novo koncepcijo hoče Slovenski vestnik pridobiti še več naročnikov. Če še niste člani velike družine bralcev SV, potem izpolnite naročilnico in jo pošljite na naslov: Slovenski vestnik, Tarviser Straža 16, 9020 Celovec/Klagenfurt. Prvi mesec dobite novi Slovenski vestnik brezplačno!

ski vestnik“ in prosim,
na naslednji naslov:

8000 dinarjev - za Jugo-
račun in položnico.

(podpis)

CANKARJEV
DOM



KOLEDAR
PRIREDITEV

Sreda, 20. januarja:

Predstavitve evropskih lutkar-
skih organizacij in ustanov.
Sejna dvorana.

gent Horia Andreescu, Romuni-
ja. Velika dvorana.

Petek, 22. januarja, ob 19.30:

Moj ata, socialistični kulak. Pre-
miera novega slovenskega filma.
Scenarij: Tone Partljič, režija:
Matjaž Klopčič.
Srednja dvorana.

Sobota, 23. januarja, ob 19.30:

Koncert Mladinskega pevskega
zboru. Slovenska filharmonija.

Od 25. do 29. januarja:

Računalniška učilnica. Valva-
zorjev pohod.

Od 25. do 20. januarja,

ob 11. uri:
Racman Jaka in njegova klapa.
Disneyeve risanke. Mala dvora-
na.

Petek, 22. januarja, ob 20. uri:

Zvočno gledališče. Ciril Kosmač
- Mitija Mejak: TANTADRUJ,
radijska igra. Okrogla dvorana.

Petek, 22. januarja, ob 20. uri:

Simfoniki RTV Ljubljana. Diri-

Ponedeljek, 25. januarja, ob

19.30:

Derek Dešpálj, violončelo.
Dušan Bogdanovič, kitara. Mala
dvorana.

Četrtek, 28. in petek, 29.
januarja ob 19.30:

Simfonični orkester slovenske
filharmonije. Dirigent: Pavel
Kogan.
Velika dvorana.

Od 1. do 6. februarja:

Fest post festum. Tudi letos
bodo v Cankarjevem domu
predstavili nekaj filmov z beo-
grajskega mednarodnega film-
skega festivala, ki jih v rednih
kinematografih ni mogoče vide-
ti. Srednja dvorana.

Datum	Kraj	PRIREDITVE	Prireditelj
Sreda 20. 1. 19.30	Katoliški dom prosvete v Tinjahu	SPOR ZARADI DVOJEZIČNE ŠOLE – Podijski diskusija; Razpravljajo: prof. dr. Reginald Vospennik, dr. sv. dr. Ralf Unkart, dr. Mirko Wakounig, prof. dr. Hugo Reinprecht, univ. prof. dr. Dietmar Larcher. Vodja diskusije: dv. sv. dr. Valentin Inzko. Vsi udeleženci so člani ekspertne komisije za vprašanje manjšinske šole pri Zveznem ministru za pouk, umetnost in šport.	Sodalitas
Četrtek 21. 1. 11.00	Presseclub Concordia Bankgasse 8, 1010 Dunaj	PREDSTAVITEV KNJIGE „ZWANGHAFT DEUTSCH“; avtor: dr. Peter Gstettner	Avstrijska liga za človekove pravice Založba Drava in SZI
Petek 22. 1. 20.00	Klub slovenskih študentov in študentk, Dunaj	JAVNA SEJA KLUBSKEGA ODBORA Razprava o preteklem in prihodnjem delovanju.	KSŠSD
Petek 22. 1. 19.30	Slomškov dom Celovec	PODELITEV IX. TISCHLERJEVE NAGRADE prelatu dr. Janezu Hornböcku	NSKS in KKZ
Sobota 23. 1. 19.00	Tišlerjeva dvorana v Šentjanžu	NOVOLETNI KONCERT Nastopajo: oktet Suha, Podhumška dekleta, domači tamburaši	Slovensko prosvetno društvo SVOBODA Šentjanž
Sobota 23. 1. 20.00	pri Svetiju na Plešerki	HODIŠKI PLES Za ples igra: Ansambel Vita Muženiča	Slovensko prosvetno društvo Zvezda
Četrtek 28. 1. 19.30	Katoliški dom prosvete v Tinjahu	BILA SEM ZA HITLERJA dr. Erika Horn, Gradec; izkušnje priče časa in njeni zaključki. Prireditelj iz cikla „Veliki tabu“ – oz. Kako ravna Avstrija s svojo preteklostjo. Diskusijo vodi: dr. Janko Zerzer.	Sodalitas
Petek 29. 1. 20.00	Dom sindikatov, Celovec	GIMNAZIJSKI PLES Za ples igra: ansambel Marela in ansambel Rendezvous; v prvem nadstropju: disco z Marjanom Velikom in izbor uspešnice meseca januarja. Za otvoritev bomo maturantje zaplesali meunet; polnočni vložek.	Maturantje gimnazije
Sreda 3. 2. 19.30	Avla Zvezne gimnazije za Slovence, Celovec	SLAVNOSTNA PRIREDITEV OB SLOVENSKEM KULTURNEM PRAZNIKU Ob 80-letnici ustanovitve slovenske osrednje kulturne organizacije	SPZ in KKZ
Četrtek 4. 2. 19.30	Katoliški dom prosvete v Tinjahu	KRIV ZARADI BREZBRIŽNOSTI dr. Erika Weinzierl, Dunaj; iz cikla „Veliki tabu“	Sodalitas
Sobota 6. 2. 20.00	Kulturni dom Šentprimoz	PLES DANICE	Slovensko prosvetno društvo Danica
Petek 12. 2. 19.30	Katoliški dom prosvete v Tinjahu	O PRIMERU KOROŠKE Wolf in der Maur, Dunaj, iz cikla „Veliki tabu“	Sodalitas
Petek 19. 2. 19.00 c.t.	gostilna Weidinger 1040 Dunaj	SLOVENSKI VESTNIK – NOVA OBLIKA, NOVA VSEBINA	Dunajski krožek

TEČAJI ZA SLOVENŠČINO

Torek 2. 2. 18.30	Delavska zbornica Celovec Bahnhofplatz 3	SLOVENŠČINA ZA ZAČETNIKE Vodi: Maria Flödl	Volkshochschule Klagenfurt
Sreda 3. 2. 18.30	Delavska zbornica Celovec Bahnhofplatz 3	SLOVENŠČINA ZA ZAČETNIKE II Vodi: prof. mag. Rosalia Kowatsch	Volkshochschule Klagenfurt

RAZSTAVE

Kulturna taberna Pri Joklnu	Risbe sovjetskih mladostnikov (Dušanbe) skupno z Avstrijsko-sovjetskim društvom 22.1.–8.3.
-----------------------------	---

Galerie Carinthia Celovec	Hans Staudacher – Novejša dela na platnu do 23. 1.
------------------------------	--

Kärntner Landesgalerie Celovec	Arnold Clementschitsch – razstava ob 100-letnici rojstva umetnika do 31. 1.
-----------------------------------	---

OBIŠČITE V SLOVENIJI

do 20. 1.	Cankarjev dom Kidričev park 1, Ljubljana	LUTKE 88 – mednarodni festival lutkarskih šol in studiev, izbrani program jugoslovanskih lutkarskih predstav.
do 21. 1.	Narodna galerija Prežihova 1, Ljubljana	EVROPSKI SLIKARJI IZ EREMITAŽE V LENINGRADU Razstava je odprta od torka do sobote od 10.00 do 18.00, ob nedeljah od 10.00 do 13.00; ob ponedeljkih zaprto.
do 29. 2.	Narodni muzej Trg osvoboditve, Ljubljana	ANTIČNI PORTRET V JUGOSLAVIJI Razstava je odprta od torka do sobote od 10.00 do 18.00, ob nedeljah od 10.00 do 13.00; ob ponedeljkih zaprto.
31. 1.	Moderna galerija Tomšičeva 14	KIPARSKA DELA FRANCETA GORŠETA – retrospektivna razstava Razstava je odprta od torka do sobote od 10.00 do 18.00, ob nedeljah od 10.00 do 13.00; ob ponedeljkih zaprto.
14. 1.	Ptuj	28. KURENTOVANJE – nastop folklornih skupin in povorka pustnih mask.

SLOVENSKI
VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Tarviser Straße 16. **Uredništvo** in uprava: 9020 Celovec, Tarviser Straße 16, tel. (0 463) 51 43 00-30/31/32/33/34, teleks 42 20 86 sndk a. **Glavni urednik:** Ivan P. Lukan; **urednika:** Andrej Kokot, Andrej Mohar. **Tisk:** Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec – Borovlje. **Zastopstvo za Jugoslavijo:** ADIT-DZS, Kardeljeva c. 8/II, p.p. 171 61000 Ljubljana. **Letna naročnina:** 300 avstr. šilingov; za Jugoslavijo 12.000 dinarjev. **Oglasi:** 1/1 stran 12.000 avstr. šilingov, za Jugoslavijo 900.000 dinarjev.



Miklova Zala '87 marca v Cankarjevem domu!

Igralci in igralkе ljudskega gledališča Samorastniki, ki so lani na zgodovinskih tleh v Svatnah pri Šentjakobu uprizorili prenovljeno igro o Miklovi Zali, so se to soboto srečali ob jag-njetu in pijači pri Kristlnu Lajčaharju v Kotmari vasi. Prišlo jih je veliko število iz vseh koncev Koroške. Seveda ni manjkal tudi režiser Peter Militarov, ki je zadnje čase vse bolj iskan režiser in svetovalec naših igralskih skupin. V sproščenem vzdušju so se menili o uspehih prire-

ditvah (gostovali so tudi še na Čeljskem gradu) ter še nešteto krat spregovorili o predsodkih in neupravičenih kritikah, ki jih je bila deležna Miklova Zala '87.

Kovali pa so tudi nov, mikaven in zahteven načrt: Ljudsko gledališče Samorastniki bo namreč 20. marca nastopilo v okviru Koroških kulturnih dni v Ljubljani, in sicer v veliki dvorani Cankarjevega doma. Vsekakor visoko priznanje za samorastniško gledališče, hkrati pa tudi

velika preizkušnja. Dosti bo namreč še dela, saj velja prenesti igro z velikega naravnega odra na gledališki podij. Prostor bo ožji, scena bo morala biti nekoliko drugačna, spremenjena, – vendar se igralci, z režiserjem Petrom Militarovom polni zagnanosti.

Poleg tega pa so se igralci in igralki povsili tudi ob video-filmu o Miklovi Zali '87, ki sta ga pripravila zakonca Pratsch iz Horna. (na sliki druga in tretja z leve). -ma

spd šentjanž vabi na

novoletni koncert

kdaj: sobota, 23. januar 1988, ob 19. uri

kje: tišlarjeva dvorana v šentjanžu

nastopajo: oktet suha, podhumška dekleta, domači tamburaši

povezava: dr. tomi partl



RUDI BENÉTIK

1988

V okviru knjižnega daru Slovenske prosvetne zveze je v Založbi Dravi izšel tudi ročno pisani stenski koledar, ki ga je Rudi Benétik na trinajstih straneh oziroma listih opremil z majhnimi risbami iz svoje skicirke.

Lični koledar je brez dvoma umetniško zanimiva celota in lep okras za vse leto. Tisti, ki so Benétikov koledar kupili v okviru knjižnega daru SPZ, so ga dobili po ugodni ceni. Pa tudi sicer koledar ni pretirano drag, saj ga je v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu možno kupiti za 120 šilingov.

Z nabavo Benétikovega koledarja si kupci ne bodo pridobili le dragoceno umetnino, ampak bodo tudi podprli sodobno slovensko umetniško ustvarjanje. Razen tega pa bo koledar v kratkem času redkost, ki je kmalu ne bo več možno dobiti, zato na to posebej opozarjamo zbiralce takih koledarjev.

O domačnosti kapelških grap

Ni dvoma, da so znali naši predniki dosti prijetneje oblikovati dolge zimske večere, kot nam to dopušča čas modernizacije. Toliko bolj je seveda razveseljivo, če se ob priložnosti spomnimo že minulih časov, s katerimi je potonilo v pozabo tudi mnogo šeg in navad. Takšne spomine so obujali zadnje soboto zvečer v gostilni pri Rastočniku v Lepeni, kjer je Karla Haderlap z nekaterimi domačini pripravila pripevke iz kapelških grap. Za uvod je dr. Pavle Zablatic spregovoril o šegah in nava-

dah zimskega časa, za tem pa je predal besedo domačinom. Mihi Kuhar se je pogovarjal z Matilko Kukeš, Cirilom Miklauom, Francem Osojnikom in Jurijem Kukešem o raznovrstnih običajih zimskega časa, med pripovedovanjem pa so vpleli tudi marsikakšno „mastno“ iz mladostnih let, v dokaz, da takratna mladina ni bila nič boljša od današnje. Med pripovedovanjem so Lepenčani zapeli nekaj pesmi iz domače zakladnice, Zdravko in Mihi pa sta intonirala „povšter-tanc“, ki ga je plesalo mlado

in staro. Večer je bil resnično poln domačnosti. Toliko bolj resne pa so bile zaključne besede Karoline Haderlap, ki je navzočim prebrala nekaj misli o trenutnem položaju dvojezičnega šolstva na Koroškem. Njene besede so bile resen opomin vsem Lepenčanom, naj ne pozabijo jezika prednikov, ki jih povezuje tudi z vsem, kar so slišali ta večer. Tem besedam se je pridružil tudi predsednik SPD „Zarja“ Miha Travnik. Zahvalil se je domačinom, ki se trudijo, da se ne bi pozabile posebnosti iz domačih izb.

Miha Pasterk



Iz svojih mladih let so pripovedovali tudi Matilda Kukeš, Franc Osojnik in Jurij Kukeš.

Slika: M. Pasterk

Izšla je pomembna publikacija SAZU: Pri Slovencih v Avstriji in Italiji

Program potovanja je obsegal obisk petnajst krajev različnega pomena za slovensko manjšino, v njih pa predvsem obisk industrijskih in gospodarskih podjetij, družbenih organizacij, kulturnih institucij ter slovenskih založb; srečanja in pogovore s predstavniki raznih slovenskih družbenih organizacij, ne glede na politično usmeritev.

Poročila, objavljena v imenovani publikaciji so povsem stvarni prikaz položaja Slovencev v Avstriji in Italiji. Člani delegacije so svoje izsledke napisali iz povsem znanstvenega vidika, torej brez političnega ozadja.

Na Koroškem je imela delegacija deset okroglih ter z našimi gospodarstveniki ter kulturnimi in prosvetnimi delavci. Obiskala je nekaj mešanih avstrijsko-jugoslovanskih podjetij z dvojezičnim uradovanjem, obe naše založbi in knjigarno, nekatere partizanske grobove, spomenike in partizanski muzej. V Bilčovsu je imela delegacija pogovor s slovenskim županom Hanzijem Ogrisom, v Celovcu pa pogovor s koroškim deželnim glavarjem Leopoldom Wagnerjem.

Pri slovenski manjšini v Avstriji in Italiji je naslov publikacije, ki jo je minuli

teden v Ljubljani predstavila Slovenska akademija znanosti in umetnosti. Gre namreč za poročilo delegacije jugoslovanskih akademij znanosti in umetnosti, ki se je leta 1986 mudila na Koroškem in Primorskem.

Knjigo je predstavil akademik Stane Krašovec, ki je ob tej priložnosti med drugim dejal: „Vrsta dogodkov in dejanj je obrnila pozornost SAZU, pa tudi drugih jugoslovanskih akademij znanosti in umetnosti na probleme naših narodnih manjšin onstran meja Jugoslavije kakor tudi drugih narodnosti znotraj Jugoslavije. To so predvsem vesti o hitrem potujočem

vanju, o prisilni asimilaciji, o neizpolnjevanju in kršenju mednarodnih pogodb, po drugi strani pa celo nekatera stališča javnih krogov v sami Jugoslaviji, da je ta asimilacija popolnoma naraven in demokratičen proces. Naše stališče je, da so bile manjšine doslej v glavnem vzrok sporov in napetosti in celo vojn med državami, da pa so lahko tudi most prijateljstva med njimi. Zaradi tega so akademije sklenile manjšinam posvetiti vso pozornost.“

Knjigo Pri slovenskih manjšinah v Avstriji in Italiji bo vsakdo, ki se zanima za manjšinsko problematiko prebral z zanimanjem, brez dvoma pa mimo nje ne bodo mogli politiki, ki manjšinsko politiko čestokrat vodijo brez prizadele manjšine.

Obisk delegacije predstavnikov jugoslovanskih akademij znanosti in umetnosti pri Slovencih v Avstriji in Italiji je bil med drugim tudi povod, da so ustanovili jugoslovanski Medakademijski odbor za proučevanje narodnih manjšin, ki je maja lani izvolil za svojega predsednika dr. Antona Vratušo.

Knjigo Pri Slovencih v Avstriji in Italiji je možno dobiti v obeh slovenskih knjigarnah v Celovcu, lahko pa jo naročite tudi preko Slovenskega znanstvenega inštituta v Celovcu.



TRIBUNA BRALCEV

O občnem zboru ZSZ

V Našem tedniku z dne 5. 1. 1988 sem bral članek o zadnjem občnem zboru Zveze slovenskih zadrug, v katerem pa ni vse napisano tako kot je dejansko bilo in zato ne odgovarja resnici. Ne verjamem, da pisec (ONEN) ne bi poznal resnice, očitno pa jo je namerno potvoril.

Vsekakor je treba ugotoviti, da pisanje v tednikovem članku v večini glavnih točk ne odgovarja resnici. Resnica namreč je – in tako je zapisano tudi v protokolu – da je bil ob ponovni razpravi Nadzornega odbora o začasnem odstavitvi podpredsednika inž. Kapuna (navzoči so bili vsi člani), izid glasovanja sledeč: trije člani so bili za začasno odstavitev, trije so bili proti, eden pa se je glasovanja vzdržal. Nastal je položaj tri proti tri. In v zvezinih pravilih točno piše, da ima v slučaju enakega števila glasov večino tista skupina, s katero je glasoval predsednik Nadzornega odbora. Povedati je tudi treba, da so bili nekateri po izidu glasovanja močno razburjeni in so članu, ki se je odločil vzdržati se glasovanja očitali, da je izdajalec! Taka je resnica in resnica je samo ena! Pripomniti je treba tudi, da se je prav te možnosti svoječasno poslužil tudi sam tedanji predsednik ZSZ inž. Kapun, ko je šlo za ustanavljanje oz. za vstop ZSZ v družbo Korotan. Tudi tedaj je bilo glasovanje neodločeno. Toda tedaj je bilo vse prav.

Tudi na zadnjem občnem zboru izid glasovanja ni bil tak, kot ga je „namalal“ omenjeni pisec. 82 proti 81 pomeni 0,3% večine za

rehabilitacijo. Ta večina je res ključna in je ne moremo šteti za veliko večino; je brez široke podpore.

Omeniti pa je treba tudi, da so bile volitve na zadnjem občnem zboru tajne in z začudenjem in ogorčenjem se sprašujem, kako je mogoče, da pisec navaja, da je za rehabilitacijo glasovalo 30 zadrugnikov, 24 pa proti; saj je odločalo le število deležev. Vprašnje je, od koga je dobil podatke? Glasove sta štela dva zadrugnika. Sta ta dva izdala volilno tajnost? Če, potem je treba to obsoditi in raziskati. Če so bile volitve tajne, potem so veljavni oddani glasovi, ne pa število zadrugnikov, kakor bi rad olepšal pisec članka v NT.

Neresnica je tudi to, da bi na občnem zboru premlevali stare lajne ravno tisti, ki skoraj vsak teden hodijo na razne instance v Slovenijo in zahtevajo odstranitev Kapuna. Ta reč je že stara in so jo že prej vlačili po časopisih. Pisec je pač smatral za potrebno, da takšno podtikavanje zopet malo pogreje.

Pisec se je razburjal tudi nad zapisnikom, ki je bil prebran na občnem zboru. Seveda je bil zanj in njegove nepotrebno dolg, ker pač ni bil pisan tako kot si on želi. Zakaj so po volitvah nekateri zapustili zbor? Očitno jih zadeve ZSZ ne brigajo, sicer bi ostali, stvarno sodelovali in se soočali z resnico.

Nekateri pa še vedno hočejo druge voditi za nos in eden od teh je tudi ONEN. Dolgo si pošteno ljudje tega ne bodo dopustili.

Lipej Kolenik

Jubilej naših planincev

Pred 35. leti, 11. januarja 1953 je bil v Celovcu ustanovljen občni zbor Slovenskega planinskega društva Celovec. Ta je naslednik nekdanje ziljske oziroma koroške podružnice SPD (ustanovljeni 1. 1900 oz. 1906). Med obema svetovnima vojnama slovensko planinstvo na Koroškem ni bilo organizirano.

Pred omenjenim ustanovnim občnim zborom so bili naši planinci organizirani v planinski sekciji tedanje, leta 1947 ustanovljene Slovenske fizkulture zveze (današnje Slovenske športne zveze), ki jo je vodil Lubo Urbajs.

Predsednik novoustanov-

ljenega SPD Celovec je postal Lubo Urbajs, leta 1984 pa je bil za to funkcijo izvoljen Franci Kropivnik.

Takoj po ustanovitvi oziroma obnovitvi planinskega društva so si naši planinci zastavili cilj zgraditi lastno planinsko postojanko. Tega so uresničili pred 20 leti. Nadaljnji cilj je bil utrditi planinsko vzajemnost tako v deželi kot izven nje. Tudi na tem področju so bili naši planinci uspešni, saj je SPD Celovec danes član Zveze avstrijskih planinskih društev/Verband alpiner Vereine Österreichs.

Našim planincem ob njihovem jubileju iskreno čestitamo.

P. C.

Na pohodu v Dražgoše

V Dražgošah nad Selško dolino je bila v nedeljo tradicionalna športno-rekreativna prireditve „Po stezah partizanske Jelovice“ v spomin na znano dražgoško bitko v januarju leta 1942. Prav zaradi lepega vremena se je letošnje prireditve ude-

ležilo precej več ljudi kot prejšnja leta. Med več tisoč pohodniki so bili tudi številni zamejski Slovenci, največ iz Italije. Ker v Dražgošah ni bilo snega, so smučarska tekmovanja izpeljali na višje ležečih terenih Jelovice in na Pokljuki.

L. S.

Protest proti Grilcu!

Izjava predsednika Narodnega sveta koroških Slovencev, s katero se je izrekel za delitveno število 10 na dvojezičnih šolah, je naletela med koroškimi Slovenci na oster protest. Okrog 100 koroških Slovencev je podpisalo protestno izjavo, ki je bila te dni predana Grilcu. V njej je rečeno:

„Osupli smo nad izjavo predsednika NSKS Matevža Grilca, s katero se je izrekel za delitveno število 10 na ljudskih šolah na južnem Koroškem. S tem ni prekršil samo sklepov protestnega zborovanja z dne 27. novembra 1987, na katerem smo člani obeh osrednjih organizacij skupno s predstavniki demokratičnih sil na Koroškem sklenili zavrniti vsak poskus ločevanja na ljudskih šolah dvojezičnega ozemlja, in prezrl cilje demonstracije 19. decembra 1987 in vseh ostalih protestnih akcij, temveč je omajal verodostojnost slovenskega gibanja pred celotnim demokratičnim taborom, ki se je množično solidariziral z našimi zahtevami.“

Odrekanje Matevžu Grilcu pravico, da po svoje interpretira sklepe slovenskih organizacij in sklepa kakršnekoli „kompromise“ na osnovi ločevanja in na račun slovenske narodne skupnosti. Nadalje protestiramo proti njegovim izjavam glede ekstremizma in sektaštva med koroškimi Slovenci. Ugotavljamo, da je to besedišče tistih, ki na ta način cepijo enotnost slovenske narodnosti.

Pozdravljamo in podpiramo sklep koordinacijskega odbora Zveze slovenskih organizacij in Narodnega sveta koroških Slovencev z dne 7. januarja 1988, ki je potrdil stališče proti vsakemu ločevanju in proti „pe-

dagoškemu modelu“ ter je ponovno zahteval nadaljevanje razgovorov na osnovi vmesnega poročila zvezne ekspertne komisije.“

TRIBUNA

BRALCEV

Stau um Stau

Laut Zeitungsmeldungen soll die Sanierung der Malta-Staumauer weit mehr als eine Milliarde Schilling verschlingen. Meine 3 Fragen:

Wer wurde/wird zur Verantwortung gezogen? Wessen Geld wird hier eigentlich so leichtfertig ausgegeben? Mit welcher Berechtigung werden jetzt Bewilligungen für weitere Kraftwerke, die noch dazu unnötig und unwirtschaftlich sein sollen, in die Wege geleitet?

Klocker Hans, Steinfeld



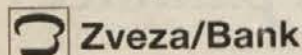
„Teden istrskih rib“ pri Antoniču na Reki je popolnoma uspel. Na naši sliki šef hotela Miha Antonič z kuharji iz Uмага, ki so dokazali svojo sposobnost pri pripravljanju ribjih specialitet.

DEVIZE / VALUTE

Devizni tečaji 18. 1. 1988

	Nakup	Prodaja
us \$	11.807	11.907
can \$	9.15	9.25
angl. £	20.87	21.13
irl	18.59	18.85
sfr	861.70	864.10
bfr	33.58	33.78
ff	207.36	209.24
hfl	624.71	627.59
dm	702.13	704.97
lit	0.949	0.967
dkr	182.20	183.60
nkr	183.37	184.83
skr	194.74	196.76
fmk	288.60	291.00
esc	8.44	8.80
ptas	10.31	10.47
yen	9.085	9.115

Posreduje



Valutni tečaji 18. 1. 1988

din	0.60	0.90
us \$	11.60	12.20
can \$	8.85	9.45
angl. £	20.45	21.60
irl	18.10	19.10
sfr	852.00	872.00
bfr	32.00	34.00
ff	202.50	212.50
hfl	617.50	633.50
dm	694.40	710.80
lit	0.925	0.975
dkr	178.50	185.50
nkr	179.50	186.50
skr	191.00	198.00
fmk	283.00	294.00
esc	8.00	9.20
ptas	10.05	10.75
yen	8.85	9.15



1 3 5 22 23 37 (42)

brez jamstva!



122 2X1 X11 221

brez jamstva!

Verižna križanka



Opisi za besede so podani po vodoravnih vrticah in navpičnih stolpcih z leve na desno in od zgoraj navzdol. Za lažje reševanje je nekaj črk že vpisanih na prava mesta. V lik nesimetrično razporedite devet črnih polj.

VODORAVNO:

dvojniki, ki nadomešča glavne igralce v nevarnih prizorih pri snemanju filma – pleme, rod – ob navpičnem lesenem drogu naložena kopica sena, stog – besedica na koncu molitve – rečno korito; tudi letoviški kraj ob Ohridskem jezeru v Makedoniji – ženska s telesno hibo na hrbtu – grški morsk bog, pol človek, pol riba – ljubimec svečenice Hero v Abidi iz grškega bajeslovja – globoko oranje v vinogradu – podatki, dejstva o čem – industrijsko mesto v južni Turčiji (tekstil) – zelen okrasni kamen, nefrit – poldrag kamen, iz različno debelih in obarvanih plasti kremenca in kalcedona.

NAVPIČNO: – sodobni

slovaški pesnik, avtor zbirke „Ave, Eva!“ (Jan) – ime pisateljice Lindgren, avtorice „Pike Nogavičke“ – drugo ime za stonogo – na maslu oprazena rezina kruha – nekdanja kolonija v južni Afriki – ime filmske igralke Rigg; tudi rimska boginja lova – začetnici umetnostnega zgodovinarja Cevca – kratica za mesečno revijo Našo ženo – lesena hrupna igrača; človek, ki hitro in mnogo govori – angleški filmski režiser, avtor filma „Tretji človek“ (Carol) – uporabljanje – ime popevkarice Lear – ljubezensko hrepenenje pri bosanskih muslimanih – javno zbiranje podatkov, običajno za statistično obdelavo – starogrški didaktični pesnik iz aleksandrijske dobe, avtor epa „Pojavi“.

sestavljal Jože Petelin

Rešitev iz



zadnje številke

TEDENSKI HOROSKOP

LEV (23. 7. – 23. 8.)
V naslednjih dneh boste zadovoljno ugotovljali, da ste končno le uredili veliko stvari v tem letu, čeprav bi jih morali že zdavnaj prej. Prisluhnite skritim željam.

DEVICA (24. 8. – 23. 9.)
Veliko načrtov ste si zadali in te dni v letu se vendarle malo ustavite. Več časa posvetite osebi, ki vam je bila v vseh težavah ob strani. Vaša srečna številka je štirideset.

TEHTNICA (24. 9. – 23. 10.)
Res vam ni šlo vse tako, kot bi radi, vendar ne sekirajte se. Glavno je, da so bistvene stvari v redu. Torej kar optimistično zakorakajte v novo leto.

ŠKORPIJON (24. 10. – 22. 11.)
Vse se bo odvijalo v vašem stilu, če boste opazili osebo, ki vas že dolgo občuduje. Veliko smeha in zabave se vam obeta, vendar vsake veselice je enkrat konec.

STRELEC (23. 11. – 21. 12.)
Bodite previdni pri svojih obljubah. Ob koncu leta delajo mnogi bilance, kar za vas lahko pomeni malce neprijetno. Nežno povabilo sprejmite in pričarajte lepše čase.

KOZOROG (22. 12. – 20. 1.)
V tem tednu se boste lahko malo oddahnili. Dovolj je bilo vsega in bliža se čas sprostitve. Oseba, ki veliko misli na vas, to že komaj čaka. Ulovite nežne trenutke.

VODNAR (21. 1. – 18. 2.)
Ne bodite sami sebi sovražnik. Če že ugotovite, kako je lepo in prav, potem se tega držite, ne pa da delate ravno obratno. Ne vznemirjajte ljudi, ki vas imajo radi.

RIBI (19. 2. – 20. 3.)
Težko pričakovano upanje se vam bo zagotovo izpolnilo. Neka oseba, nad katero ste že obupali, vam bo vili novih moči, zato se veselite naslednjega tedna.

OVEN (21. 3. – 20. 4.)
Ne odlašajte z razgovori, od katerih so odvisna vaša nadaljnja ravnanja. Nič ne pride kar samo od sebe, še dobra volja ne, katero vaši bližnji pri vas lep čas pogrešajo.

BIK (21. 4. – 21. 5.)
Nekaj priložnosti za vaš uspeh se vam obeta, zato pazite, da jih ne zapravite. Nepričakovani telefonski klic vas bo nekoliko zmedel, a bodite trmast, saj ste bik.

DVOJČKA (22. 5. – 21. 6.)
V tem tednu boste dobili obisk osebe, ki vas ne bo ravno razveselila, a nič hudega. Oglašanje vesti ni vaša šibka točka. Pa tudi težave bodo minile.

RAK (22. 6. – 22. 7.)
Čeprav vestno izpolnujete svoje naloge, v vas vre, ker nimate nobenega časa zase. Vzemite si čas predvsem zato, da se umirite, kar bo dobro delo tudi na vse, ki vas gledajo in prenašajo.

Protest proti „pozabljenosti“

Dobro se nam še v spominu izjave avstrijskega zveznega predsednika Kurta Waldheima, ki je v volilnem boju za predsedniško mesto, pa tudi sicer doslej vedno znova izjavljal, da je kot oficir hitlerjeve morilske vojske opravil le svojo „vojaško dolžnost“, oziroma svojo „dolžnost do domovine“. Še posebno v spominskem letu na anšlus Avstrije k Hitlerjevi Nemčiji dobivajo take izjave dodatno težo; postaja vse bolj očitno, kako malomarno ravna uradna Avstrija z bridkimi izkušnjami svojega ljudstva, kako malo mar ji je za vsestransko in temeljito premagovanje preteklosti.

Prav zato tem bolj razveseljuje je dejstvo, da se tudi nekatere ugledne osebnosti avstrijskega javnega življenja nočejo ukloniti takemu obravnavanju najtemnejših časov avstrijske zgodovine, ter da se v javnosti zoperstavljajo trditvam o opravljanju „vojaške dolžnosti“ in „dolžnosti do domovine“ v vrstah Hitlerjeve soldateske. Tak primer je Hermann Langbein, ki je zavrnil avstrijski častni križ, odlikovanje s podpisom Waldheima. Njegovo „zahvalno“ pismo ministrstvu objavljamo v izvirniku.

TRIBUNA BRALCEV

Wem das Wasser bis zum Hals steht...

Lieber Doktor Grilc, mein Entsetzen und meine Enttäuschung über Ihre jüngsten Äußerungen zur Schulfrage sind zu groß, als daß ich dazu schweigen könnte.

In einem Augenblick, in dem die slowenische Volksgruppe den Notstand ausgerufen hat, in dem eben diese Volksgruppe eine Solidarität erfahren hat, wie sie noch nie zuvor in ihrer Geschichte vorhanden war, brüskieren Sie in unfassbarer Weise Ihre eigenen Leute und die solidarisches Nichtslowenen.

Bei jener Sitzung des Komitees, wo Sie mein Sitznachbar waren – ich weiß das Datum nicht mehr – waren Sie verärgert über die Befürchtung der Komiteemitglieder, die Slowenenvertreter könnten in Wien Kompromisse eingehen. Daß sich diese Befürchtung durch Ihre scheinbare Solo-Aktion so rasch bewahrheitet, das hätte allerdings niemand gedacht. Wenn ich sage scheinbar, so deshalb, weil mir heute Dr. Vospernik in einem Telefonat bestätigte, daß der Inhalt – nicht die Form – Ihrer Äußerungen schon vor Wochen im Rat beschlossen worden sei. Sollte das zutreffen, war es mehr als ein übles Spiel von Ihnen und Ihrer Organisation. Liebe Doktor Grilc, ich

kann hier nur für mich und für meine Mitstreiterinnen und Mitstreiter sprechen, wenn ich sage, daß wir jahrelang den Kopf gehalten haben für eine Sache, die wir als Demokraten und als Christen für verteidigungswürdig gehalten haben und noch halten. Wir haben Beschimpfungen, Diffamierungen, eine Gerichtsklage und hunderte von Abbestellungen der KKZ auf uns genommen.

Wir haben nicht zuletzt gehofft, daß in diesen Zeiten der Not die beiden Organisationen ihren jahrzehntelangen Konflikt beilegen und mit einer Stimme reden. Wir sind nach wie vor der Meinung, daß die Slowenen nicht mehr zu verlieren haben, und Kompromisse nur zu ihrer rascheren Auslöschung führen. Wem das Wasser bis zum Hals steht, der darf sich nicht ducken.

Ihre zutiefst enttäuschte
Maria Halmer, Klagenfurt

Nachtrag: Diesen Brief, lieber Herr Grilc, habe ich am 7. Jänner persönlich in Ihrem Büro abgegeben. Eigentlich hatte ich gehofft, Sie würden mich telefonisch oder schriftlich kontaktieren. Leider ist das bis heute, 13. Jänner nicht geschehen. Ich habe die Zustimmung zur Veröffentlichung dieses Briefes gegeben, weil ich Ihrem

Kommentar im neuesten Naßtechnik entnehmen muß, daß Sie sozusagen „gewissen Leuten“ vorwerfen, nicht Politik zugunsten der Volksgruppe zu machen, sondern eigene Interessen verfolgen. Ich zähle mich durchaus zu diesen „gewissen Leuten“, wenn Sie damit das Überparteiliche Komitee zur Verteidigung der zweisprachigen Schule meinen. Sie wissen es noch viel besser als ich, daß dieses demokratische Komitee niemanden vor seinen „Wagen spannen will“, wie Sie es in Ihrem Kommentar nennen, sondern seit Jahren wertvollste Arbeit zugunsten der Kärntner Slowenen geleistet hat und beide Slowenenorganisationen diese Arbeit, die zum großen Teil harte Knochenarbeit war, gerne geschehen ließen.

Unnötig zu sagen, daß mir die Schmieraktion höchst zuwider ist. Es ist aber auch unnötig zu sagen, daß ich mich dagegen wehre, mich gerade von jenen Menschen in ein „linkes Eck“, was immer man darunter verstehen mag, drängen zu lassen, denen ein großer Teil meiner Arbeit und vor allem meine Zuneigung gehört.

Und schließlich: Versöhnung ist, meiner Auffassung nach, mit Gerechtigkeit untrennbar verbunden.

Mit freundlichen Grüßen
Maria Halmer

Hermann Langbein
Weigandhof 5
A-1100 Wien Tel. 64 49 585

Wien, den 10. Dezember 1987

An das
Bundesministerium für Wissenschaft und Forschung
z. Hd. Herrn Ministerialrat Dr. Rudolf Metz
Wien 1

Sehr geehrter Herr Ministerialrat,

Ich danke Ihnen für die Mitteilung, daß mir vom Herrn Bundespräsidenten das Österreichische Ehrenkreuz für Wissenschaft und Kunst I. Klasse wegen Verdiensten auf dem Gebiet der Zeitgeschichte verliehen worden ist. Leider sehe ich mich jedoch außerstande, diese Auszeichnung anzunehmen.

Ich hatte mich bemüht, gegen den mörderischen Ungeist des Nationalsozialismus anzukämpfen. Deshalb mußte ich auch das Vernichtungslager Auschwitz kennenlernen. Ich hatte dort weniger zu erleiden, als die meisten Mitgefangenen, andererseits hatte ich genaueren Einblick in die Tötungsmaschinerie bekommen. Deshalb fühlte und fühle ich mich verpflichtet, dieses Kapitel der Zeitgeschichte, das mit dem Namen Auschwitz symbolisiert ist, den inzwischen nachgewachsenen Generationen nahezubringen, damit sie Schlußfolgerungen für ihr Leben ziehen können. Dergleichen darf sich nicht wiederholen. Das bin ich den vielen schuldig, die nicht mehr vor dem süßen Gift warnen können, mit dem der Nationalsozialismus Menschen so infiziert hat, daß sie bereit waren, über dessen mörderisches Vorhaben hinwegzusehen, ja bei diesem mitzuwirken.

Unter ihnen befanden sich Leute, die – so wie die allermeisten damals gezwungen, die Uniform der deutschen Wehrmacht anzuziehen – sich nach Kräften bemüht hatten, sich dem Dienst der von Hitler befehligten Militärmaschinerie zu entziehen. Sie suchten Wege, die Niederlage des nationalsozialistischen Regimes zu beschleunigen, einige hatten den Mut, die verhaßte Uniform abzulegen und sich Partisanengruppen anzuschließen; ein Franz Jägerstätter setzte sein Leben ein, weil er nicht ein Rädchen in der Mordmaschinerie werden wollte.

Mit all diesen fühle ich mich verbunden. Und diese Menschen wurden als pflichtvergessen beleidigt, als Dr. Kurt Waldheim in dem unseligen Wahlkampf im vergangenen Jahr mit Nachdruck wiederholte, daß er als Offizier der von Hitler kommandierten Wehrmacht seine „soldatische Pflicht“ erfüllt habe.

Ich habe volles Verständnis für jeden, der keinen Weg sah, sich dem Zwang zu entziehen, dem Uniformträger unterworfen war. Obwohl man moralisch dazu verpflichtet gewesen wäre. Ich stehe uneingeschränkt auf der Seite derer, die durch die zitierte Äußerung von Dr. Waldheim als „Pflichtvergessene“ diskriminiert wurden.

Die mir zugedachte Auszeichnung trägt die Unterschrift von Dr. Waldheim. Ich rechne mit Verständnis dafür, daß ich sie deswegen nicht annehmen kann.

Mit vorzüglicher Hochachtung

Hermann Langbein e.h.

KAROLINA KOLMANIČ Izzvenela je pesem

Kolegice v šoli so se kaj rade pogovarjale v odmorih. Tisti ponedeljek pa si je Vera dobro zapisala v spomin. Marinka ji je z rahlim cinizmom povedala:

„Vera, ti bi morala namesto mene v Ljubljano! Kakšna indijska svila je v Nazorjevi ulici, pesem, vam pravim, ženske. Vzorci, barve za vsak okus. Pa si niti sanj ne morete privoščiti o svili, kaj šele realnost!“

„Presneto, dovolj si rejena. Malo manj tort in mesa, pa ti bo ostalo za kakšno bluzico“, se je vmešal ravnatelj.

Vera je razumela prejšnje natolčevanje, požrla slino in molčala. Namesto nje je izzvala Irena:

„Vera, ti si edina pri naši hiši, ki si lahko uspešno privoščiš obisk v trgovini s svilo.“

„Iz Marinkinega očitka je tako zvenelo. Le škoda, da jaz ne hrepenim po svili ali drugem tovrstnem razkošju. Nikoli nisem. Oblačim se pač, ker se moram zaradi mraza in ljudi. Potrudim se, da so barve skladne in krog primeren. Tudi veliko novega si nisem kupila.“

Marinka je nadaljevala:

„Si res smešna! Jaz bi že ožela te Novake. Odprli bi svoje skrite rezerve, da bi se okinčala kot novoletna jelka. Zdaj so še voljni in radodarni. Tudi izkazati se hočejo. Pozneje se ne bodo več topili kot vosek.“

„Ne straši Vere!“ se oglasi Vlado.

„Si ti tudi tako preplašen? Saj se že vse leto ženiš, a se še zdaj nisi“, ga podraži Lojzka.

„Za moške ni nikoli prepozno. Z leti zorijo pamet, moč in lepota“, se prijetno smehlja fant.

„Domišljavost pa taka. Le glej, da ne boš preveč dozorel. Če bi se namreč ti oženil, bi jaz dobila tvoje stanovanje in...“, se je ugriznila v jezik.

„...bi bila še danes samska“, je Irena dopolnila njene misli.

Veri je potemnel obraz. Kesala se je svojih nepremišljenih besed, ki so se nekako nagonsko sprostile. Čutila je poglede na svojem obrazu, vsi so nekaj čakali, ugibali... Nobene pričakovane izpovedi ne bo. Sama ve, v Emila, svojega moža, je bila zaljubljena in pika! To bi sicer lahko mirno priznala, vendar tega nihče ne pričakuje.

„Vera, ti si končala?“ se prekinje pogovor po zvonjenju.

„Sem, tovariš ravnatelj.“

„Dobro, oglasi se malo pri meni.“

Tovariši so zapuščali zbornico. Vera se je takoj odpravila v ravnateljevo pisarno.

Že res, da ji srce več ni tako divje bilo, ko je bilo treba prestopiti prag, posebne ugodnosti pa le ni čutila. In zato je hotela odpraviti vse hitro, da je bilo kmalu za njo.

„Boš sedla za trenutek?“

„Hvala, bom.“

„Veš, tako je. Lojze pravi, da je utrujen. Že njegov tretji razred ga dovolj zdela in bi rad, da bi ti prevzela mladinski zbor.“

„Tovariš ravnatelj“, je izjeklala, „saj imam že s srednjim in malim precej dela.“

„Že, ampak saj veš, enkrat bo treba začeti. Lojze gre kmalu v pokoj. Zdaj ti lahko še pomaga, svetuje.“

„Že, že. Kaj pa glasbena revija? Bom tudi...?“

„Najbrž, da. Saj je že precej pripravljeno.“

„Potem pa naj izpelje še to. Jeseni bom začela.“

„Bojim se, da ne. Bolehen je in ne prenese napora.“

„Revija je zadnjo soboto v maju. Torej čez dober mesec. Če odštejem še prvo-majске praznike, mi ostane tri tedne“, je zastokala.

„Tako nekako. Delo je dobro zastavljeno in ti ga boš nadaljevala in izvedla do konca.“

Ravnatelj je res spodbudno prikimal in se celo nasmehnil, vendar je vse izzvenelo tako, da ugovora ni dopuščalo.

Veri se je svet zavrtel v levo stran. Prikovala se je v zbornico na svoj stol, naslonila obraz na dlani in preletavala vse tarna-nje in skrb svojih kolegic. Vse ji je bilo doslej prizaneseno. Zdaj se mora prvič in že prvo leto vključiti v to postavljanje, tek-movanje in... zavist. Da, pred-vsem ta ji je bila doslej tuja. Čisto tuja? (dalje prihodnjič)

Napete smučarske tekme v Bad Kleinkirchheimu

Smučarski vikend v koroškem Bad Kleinkirchheimu je povsem uspel. Ob izredno ugodnih vremenskih pogojih so prireditelji in športniki doživeli napete, a športno zelo kvalitetne tekme. Predvsem je bilo razveseljivo dejstvo, da se je proga na Strohsacku po tej tekmi tudi mednarodno uveljavila, saj so jo nekateri prej označevali kot vse prelahko za tekmovalce moških za svetovni pokal.

Toda sobotni smuk je dokazal, da je proga zelo zahtevna, to pa je potrdil tudi smukač Švicar Peter Müller, ki je zmagal pred Zurbrignom, Piccardom in najboljšim Avstrijcem, Leonhardom Stockom.

Nedeljski slalom pa je bil

predvsem v znaku letošnjega serijskega zmagovalca, Italijana Alberta Tombe. V obeh tekih kleinkirchheimskega slaloma je dosegel najboljši čas in tako zanesljivo osvojil tudi prvo mesto. Seveda navdušenje italijanskih navijačev skorajda ni poznalo meja. Z zmago si je Tomba še bolj uvrstil prvo mesto v skupni in slalomske razvrstitvi svetovnega pokala. V medsebojnem tekmovalstvu za kvalifikacije za olimpijske igre sta Avstrijca Stangassinger in Gstrein zasedla drugo oz. tretje mesto. Zadovoljni pa so bili tudi Jugoslovani, saj se je mladi Robert Žan uvrstil kar na četrto mesto. V kombinaciji smuka in slaloma pa je zmagal Avstrijec Strolz.



Alberto Tomba, prevladujoči slalomist letošnje sezone, je zmagal tudi v Bad Kleinkirchheimu.

Slika: Valentin

ŠAHOVSKA RUBRIKA

Odločile so zadnje poteze

Komentar 23. in 24. partije dvoboja Kasparov-Karpov

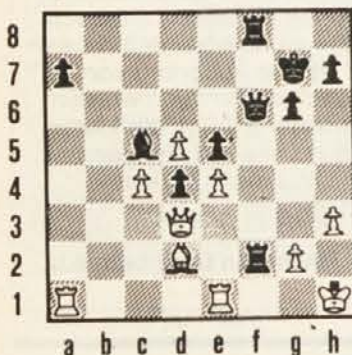
Razplet v zadnjih dveh partijah dvoboja za naslov svetovnega šahovskega prvaka med Kasparovom in Karpovom v Seviliji je nekoliko popestril monotonost izenačenega dvoboja. Ljubitelji šaha so v obeh partijah spremljali zanimivo igro, ki je odločila rezultat dvoboja. Na diagramu št. 1 je pozicija iz 23. partije dvoboja Karpov - Kasparov, ki je nastala po 40. potezi črnega. Številni komentatorji so ocenili pozicijo ugodnejšo za belega, čeprav je imel tudi Kasparov po odprti f liniji nekaj taktičnih možnosti.

Karpov je pravilno kuvertiral potezo 41. Tg1, slabše je

mu je zagotovila pomembno zmago v predzadnji partiji dvoboja. V partiji je še sledilo: 53...Td3: 54.Lf8: Th3:+ 55.Kg2 Tg3+ 56.Kh2 Tg1: 57.Lc5: d3 in črni se je vdal!

Diagram št. 2 kaže položaj po 41. potezi črnega iz zadnje 24. partije Kasparov - Karpov. V analizah so zlahka ugotovili, da je pozicija boljša, če ne dobljena za belega. Prednost kmeta in aktivnejši položaj belih figur - dame in lovca - zagotavljajo stalno - odločilno prednost.

Kasparov je nadaljeval 42.Kg2 g6 43.Da5 Dg7 44.Dc5 Df7 45.h4 h5 vsi črni kmetje so



41.Ta5 zaradi 41...Tg2!: 42.Kg2: Df2+ 43.Kh1 Tf3! z zmago črnega. 41...h5 Analizatorji so kot boljše priporočali potezo 41...Tb8. V partiji je sledilo: 42.Ta5 Dv7 43.Tb1 h4 44.Ta6 T8f7 45.Tc6 Df6 Beli je maksimalno aktiviral obe trdnjavi, vendar se črni uspešno brani zaradi premoči po f liniji. 46.Tg1 Le7?! (46...Kh)) 47.Te6 Kh) 48.Le1 Tf1 49.Ld2 Le5 Sedaj bi moral Kasparov preveriti, kaj bi Karpov nadaljeval na ponovitev pozicije, ki bi nastala po 40...Tf2. Za belega ni dobro 50.Te5: zaradi Ld6 in Tf3. 50.Tc6 T7f3?? Velika napaka po kateri je črni izgubljen. Kasparov je očitno spregledal nasprotnikovo 53. potezo. Črni bi moral ponoviti pozicijo s potezo 50...Le7 in zanimivo bi bilo videti nadaljevanje Karpova, ki se ne bi smel zadovoljiti z remijem. 51.gf3 Tf3: 52.Tc7+ Kh8 53.Lh6!! Kasparova je presenetila problemska poteza Karpova, ki

na belih poljih, kar je tudi ob zamenjavi dam, ki se jo črni izogiba, prednost za belega. 46.Dc6 De7 Ld3 Df7 48.Dd6 Kg7 Karpov mora s pasivno igro čakati, medtem ko si beli z napredovanjem kmeta še bolj utrdi položaj. 49.e4 Kg8 50.Lc4 Kg7 51.De5 Kg8 52.Dd6 Kg7 53.Lb5 Kg8 54.Lc6 Da7 55.Db4 Dc7 56.Db7 Dd7 57.e5. Kasparov je ogrozil točko f6 v črnem taboru in ponovno odprl važno diagonalo b1 - h7. 57...Da5 58.Le8 Dc5 59.Df7 S pomočjo lovca se je pričel stiskati obroč okrog črnega kralja. 59...Kh8 60.La4 Dd5+ 61.Kh2 Dc5 Karpov je zaposlen z damo, ki brani skakača na polju f8. 62.Lb3 Dc8 63.Ld1 Dc5 64.Kg2 in Karpov se je vdal! Na 64...Dd5+ bi sledilo 65.Lf3 Dc5 66.Le4 in črni kmetje so izgubljeni. To je bil tudi konec dvoboja, v katerem je kljub neodločenemu rezultatu Kasparov zadržal šahovski prestol!

Silvo Kovač

Okrepljen SAK

Slovenski atletski klub je pridobil novega napadalca in sicer Richarda Burgerja, ki je nazadnje igral za SV Šentvid, prej pa tudi že v 1. avstrijski ligi. S tem upajo izboljšati tudi bilanco zadetkov, koga pa bo zamenjal v napadu, še ni čisto jasno. Kaže pa, da bi nekateri v predsedstvu želeli, da bi SAK zapustil Mario Pihorner. Pametna misel?



Richard Burger

NT: Selanke še naprej uspešne

Komaj sta Slovenska športna zveza in Slovenski vestnik izvolila žensko namiznoteniško ekipo iz Sel za najboljšo ekipo leta 1987, že so igralke v državni B-ligi premagale Union Urfahr s 7:0, ASKÖ Froschberg pa s 6:1. V teh dveh tekmah je Marta Oraže zmagala vse štiri tekme in tako dokazala, da se je njena forma še stopnjevala.

Konec tega tedna pa v Mladinskem domu gostujeta ekipi iz Kirchbichla in Lenzinga. Tekmi bosta v soboto ob 15. uri in v nedeljo ob 10. uri. Vsi ljubitelji namiznega tenisa, vabljeni!

Uspehi...

Koroško nordijsko prvenstvo v Podnu: uspehi slovenskih športnikov.

Niko Zwitter (Zahome) je zmagal v smučarskih skokih mladincev pred klubskim kolegom Petrom Rauschem. V smučarskih tekih pa je bil Peter Wrolich pri solarjih II četrti, v štafeti pa drugi.



Danijel Užnik,

izvrstni smučar Športnega društva iz Šentjanža očitno tudi letos nima nasprotnikov. Tako lahko vsaj sklepamo po prvem teku za Tyrolia-pokal fantov na Peci, kjer je Užnik (slika zgoraj) tesno, namreč z 1 stotinko sekunde prednosti, premagal že lanskoletnega tekmeča Rainerja Schönfelderja (Peca). Pri deklicah pa je Marion Maloveršnik (Šentjanž) dosegla izvrstno drugo mesto.

ŠK Dob/Aich upa na uspeh

Kakor smo poročali, je odbojarska ekipa ŠK Dob v prvem kolu tekmovanja za avstrijski pokal premagala drugo moštvo Hypo/VBK iz Celovca z najvišjim možnim rezultatom. To soboto pa je v pliberški glavni šoli na sporedu igra drugega kola. Pričetek igre bo ob 19.30 uri. Tokratni nasprotnik Dobljanov je dosti močnejši od prvega, saj bo v Pliberku igralo moštvo Sokol X, ki je letos v drugi ligi avstrijskega odbojarskega prvenstva zasedlo peto mesto.

Kljub temu pa je kapetan Dobljanov Opetnik v pogovoru s Slovenskim vestnikom izrazil dosti optimizma. Dejal je, da so Dobljani vajeni male dvorane in da zato upajo na presenečenje. Dejal je tudi, da zdaj že nekaj časa vsak dan

trenirajo in da so v pripravi odigrali vrsto prijateljskih tekem. Poleg želje po čimboljšem uspehu v pokalnem tekmovalstvu, so priprave namenjene tudi tekmovalstvu

koroškem prvenstvu, v katerem želijo osvojiti prvo mesto, za kar imajo dosti možnosti, saj začnejo vsa moštva v play-offu z nič točkami.



Slika: Mohar